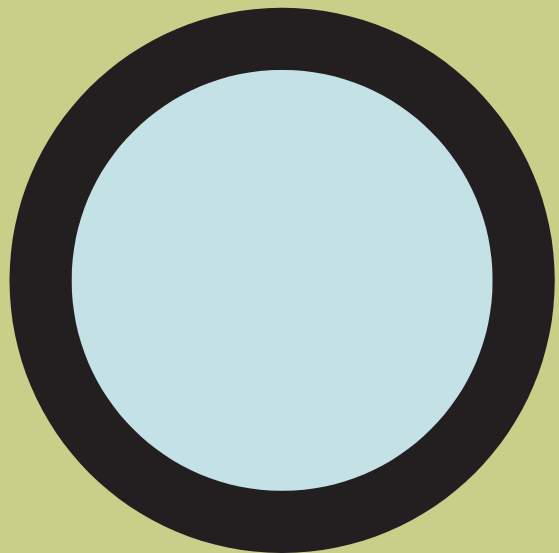
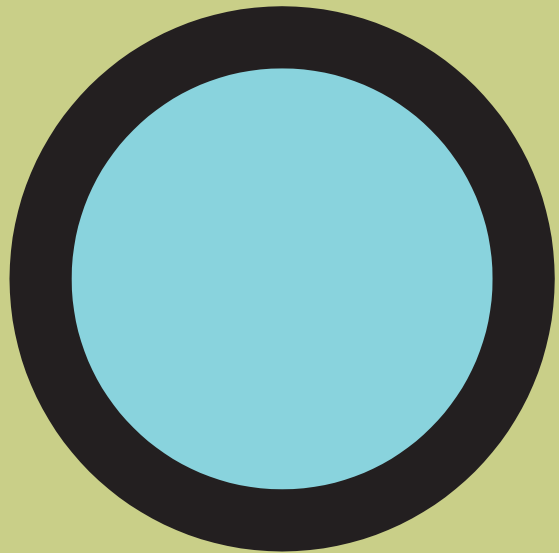
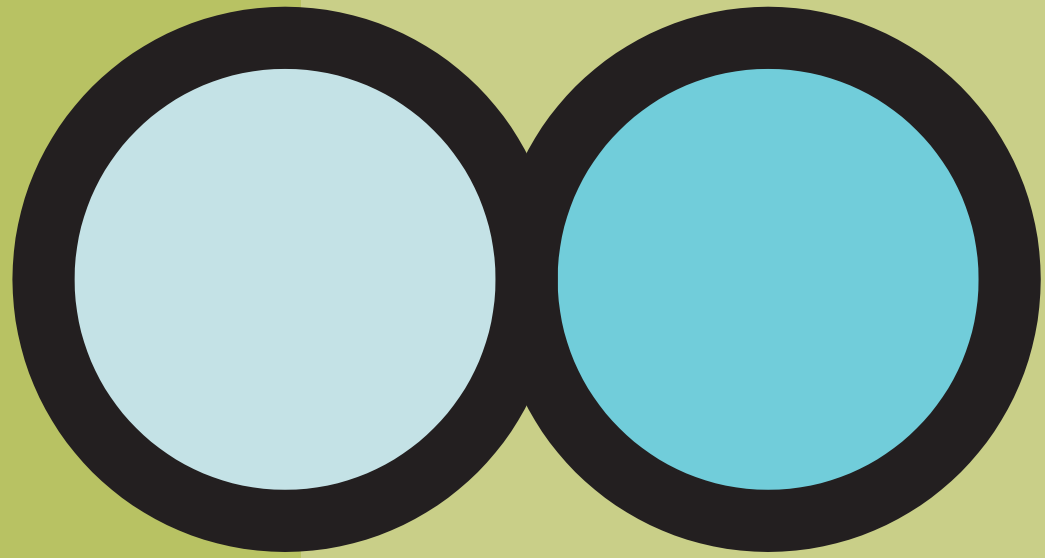
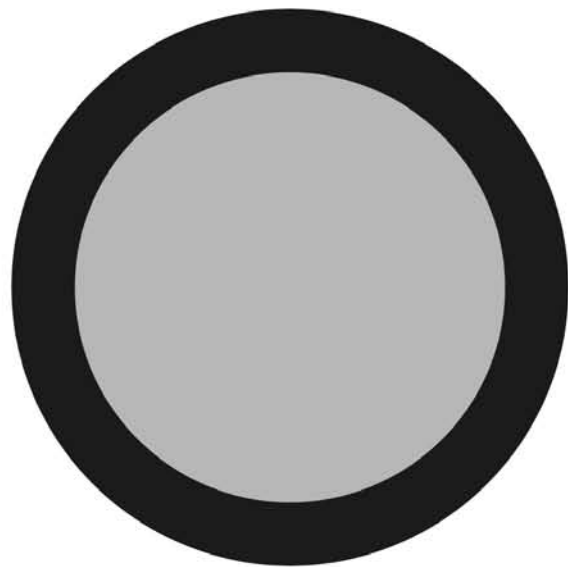
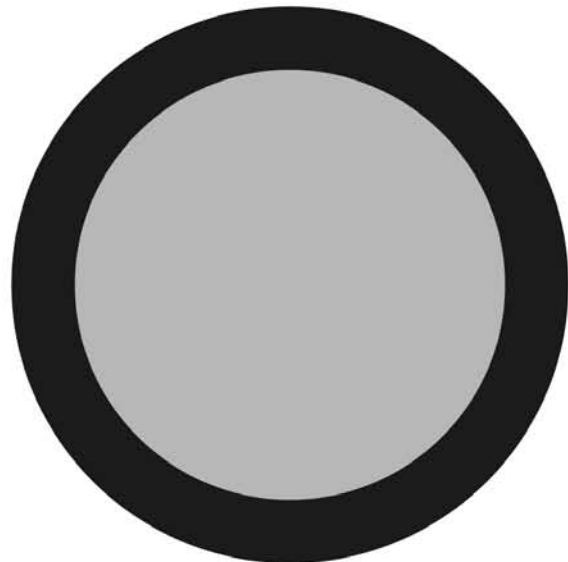
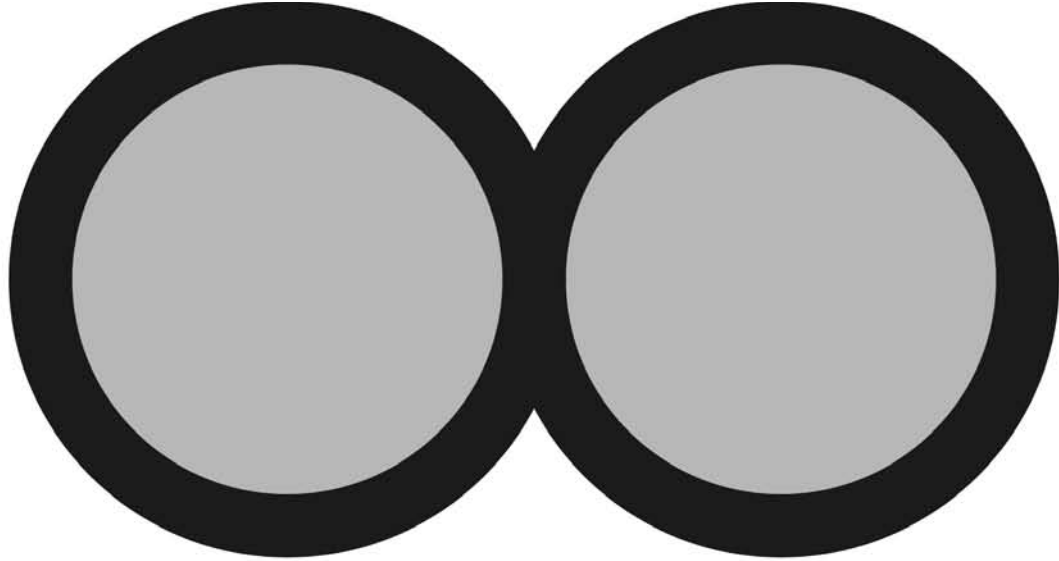

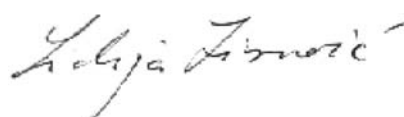
godišnji izvještaj

godišnji izvještaj

Pred Vama je godišnji izvještaj o radu Helsinškog parlamenta građana Banja Luka za 2008. godinu. Naše aktivnosti su i ove godine bile usmjerene ka jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva u Bosni i Hercegovini i unapređenju položaja društveno marginalizovanih grupa, posebno žena i mladih.

Lidija Živanović
Izvršna direktorica

O NAMA

Helsinški parlament građana (HPG) Banja Luka je aktivno uključen u promociju, jačanje i povezivanje civilnih inicijativa na lokalnom i regionalnom nivou i radi na pomirenju i osnaživanju marginalizovanih društvenih grupa za političko djelovanje.

Naša misija: HPG je organizacija koja podržava i stimuliše autonomnost i slobodu svih građana, uključivanjem marginalizovanih društvenih grupa, naročito žena i mladih, u demokratske procese.

Naša vizija: Društvo jednakih mogućnosti za sve.

Prioriteti djelovanja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka:

- Osnaživanje marginalizovanih grupa, posebno žena, mladih i manjinskih grupa, za političko djelovanje i unapređenje svog položaja u društvu,
- Uticaj na institucije vlasti u Bosni i Hercegovini radi unapređenja zakona i javnih politika prema ovim grupama,
- Povećanje zastupljenosti i boja prezentacija žena, mladih i manjina u medijima,
- Jačanje svijesti građana i građanki u Bosni i Hercegovini o diskriminaciji marginalizovanih grupa i mehanizmima zaštite njihovih prava,
- Jačanje saradnje sa drugim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini, ali i na međunarodnom nivou,
- Približavanje obrazovnih programa, literature, znanja i vještina u vezi sa izgradnjom mira, razvojem civilnog društva i ljudskim pravima građanima i građankama BiH,
- Kontinuirano usavršavanje osoblja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i rad na održivosti organizacije.

HPG Banja Luka je u 2008. godini provodio svoje aktivnosti u tri programska područja:

- Jačanje civilnog društva i transformacija javne vlasti u servis građana
- Zalaganje za rodnu jednakost
- Stvaranje uslova za intenzivnije uključivanje mladih u javni život

Edukativni programi - HPG Banja Luka okuplja trenerice i trenere, koji za potrebe ove i drugih organizacija vode obuku iz oblasti: jačanja kapaciteta nevladinih organizacija (strateško planiranje, fundraising, kampanja, odnosi sa javnošću...), nenasilne komunikacije, rješavanja sukoba, ljudskih prava i ravnopravnosti polova. Na ovaj način HPG Banja Luka promovise svoje ciljeve i politiku i drugim društvenim grupama koje nisu direktno obuhvaćene projektima, a doprinosi i finansijskoj održivosti organizacije.

IZVJEŠTAJ O RADU UDRUŽENJA HELSINŠKI PARLAMENT GRAĐANA BANJA LUKA ZA 2008. GODINU

OKRUŽENJE U KOJEM SMO RADILI

Događaji koji su obilježili 2008. godinu u Bosni i Hercegovini bili su hapšenje Radovana Karadžića, bivšeg predsjednika Republike Srpske, optuženog za ratne zločine, te potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Prva vijest naišla je na pozitivne reakcije i slavlje u Federaciji Bosne i Hercegovine, kako među političarima, tako i među građanima i građankama, dok su u Republici Srpskoj u javnosti reakcije bile prilično uzdržane, a političari koji su pozdravili hapšenje činili su to zbog, kako kažu, izvršavanja obaveza prema Haškom tribunalu ili skidanja lošeg imidža Republike Srpske.

Potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u političkim krugovima ocijenjeno je kao najvažniji događaj poslije potpisivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma, a uslijedilo je nakon što je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila zakon o reformi policije, koji je prethodnih godina bio jedna od glavnih tački sukoba na političkoj sceni. Građani očekuju ukidanje viza, mladi lakše putovanje i školovanje u Evropi, pojedini ocjenjuju da je put ka Evropskoj uniji veliki doprinos pomirenju i stavljanju u drugi plan razmirica oko unutrašnjeg uređenja Bosne i Hercegovine. Mišljenja privrednika su podijeljena, uvoznici se raduju uštedama koje će uslijediti ukidanjem carina, a proizvođači brinu za plasiranje svojih proizvoda koji nisu dovoljno konkurentni na stranom tržištu, dok će se na domaćem teško boriti sa jeftinijim proizvodima iz Evrope, ali i susjednih zemalja.

Bosna i Hercegovina preuzela je obavezu harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa evropskim sa prelaznim periodom od 6 godina. Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju otvaraju se i predpristupni fondovi Evropske unije, pri čijem korištenju pred Bosnom i Hercegovinom stoji prepreka nedovoljnog znanja i nedovoljno razvijenih kapaciteta za njihovo povlačenje.

Međuetnički odnosi i dalje dominiraju političkim raspravama, a tema 2008. godine je bila reforma ustava. Političke stranke igrale su na nacionalnu kartu i na lokalnim izborima održanim u oktobru, na kojima su najveći broj glasova osvojili kandidati i kandidatkinje Stranke nezavisnih socijaldemokrata u Republici Srpskoj i Stranke demokratske akcije i Hrvatske demokratske zajednice u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prvi put ove godine na izbornim listićima našle su se kandidatske liste nacionalnih manjina, ali su i na njima pobjedu odnijele političke stranke, koje su kao protivkandidate imale osobe koje su kandidovala udruženja manjina. Žene su na ovim izborima osvojile samo četiri načelnička mjesta, te 14,5% odborničkih/vijećničkih mandata.

Stanovništvo strahuje od najava uticaja svjetske ekonomske krize na prostore Bosne i Hercegovine, koji se najavljuju za sljedeću godinu. Prosječna neto plata u Republici Srpskoj u 2008. godini iznosila je 755 KM, u Federaciji BiH 751,30, što je nastavak rasta u odnosu na prethodne godine, dok ovaj trend ne prati Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine gdje su plate nešto niže, iako su prije samo par godina bila znatno više nego u entitetima. Procjene sindikata su da troškovi sindikalne potrošačke korpe prelaze 1500 KM, što znači da bosanskohercegovačke porodice nemaju ni za polovinu. Iako je izvoz u 2008. godini povećan za 15%, uvoz je povećan za čak 23%, pa se zemlja i dalje suočava sa deficitom u razmjeni.

programsko područje/

JACANJE CIVILNOG DRUŠTVA I TRANSFORMACIJA JAVNE VLASTI U SERVIS GRAĐANA

Ciljevi ovog programskog područja su izgradnja i jačanje demokratije kroz podizanje svijesti građana o demokratskim principima i procesima, ohrabrivanje građana da pokreću različite inicijative i učestvuju u donošenju odluka na svim nivoima vlasti. Kroz različite aktivnosti u okviru ovog programskog područja nastojimo uspostaviti što bolju saradnju između građana i institucija vlasti.

U okviru programskog područja u 2008. godini realizovali smo veći dio aktivnosti u okviru projekta Mirovni aktivizam - "Raskršća", te započeli impementaciju projekata "X-press" i "Socijalnom inkluzijom i integracijom ka aktivnom građanstvu" koji partnerski radimo sa Biroom za ljudska prava Tuzla

MIROVNI AKTIVIZAM - RASKRŠĆA

Realizacija projekta Mirovni aktivizam - "Raskršća" je počela polovinom decembra 2007. godine, a tokom 2008. godine provedeno je niz aktivnosti koje su bile usmjerene na sumiranje i evaluaciju aktivnosti organizacija civilnog društva angažovanih na izgradnji mira u Bosni i Hercegovini, te promjenu mišljenja javnosti o mirovnim nevladinim organizacijama u pozitivnom pravcu.

Vjerujemo da se organizacije civilnog društva, koje se bave mirovnim aktivizmom, nalaze na prekretnici, jer nešto što su više od decenije razvijale, dnevna politika i izborne kampanje mogu srušiti za nekoliko mjeseci. Projekat na kojem smo radili i radimo trebalo bi da bude doprinos novom pristupu u izgradnji mira i afirmaciji mirovnih vrijednosti u postratnom društvu.

U prvoj fazi projekta urađene su dvije vrste istraživanja: prvo je obuhvatilo ispitivanje mišljenja građana o mirovnim organizacijama, a drugo istraživanje je bilo svojevrsna evaluacija mirovnog aktivizma i projekta u nevladinom sektoru kroz intervjue i dvije konferencije. Nalazi, zaključci i preporuke do kojih se došlo objavljeni su u Studiji o mirovnom aktivizmu u BiH, koja je prezentovana u više gradova Bosne i Hercegovine.

Naš partner na ovom projektu je organizacija "Žene ženama" iz Sarajeva, a projekat finansijski podržava Evropska unija.

AKTIVNOSTI

Najznačajnije aktivnosti koje su provedene u toku 2008. godine na ovom projektu su:

- U periodu od januara do aprila proveli smo anketu na uzorku od 1500 građana Bosne i Hercegovine sa ciljem dobijanja njihovih stavova o nevladinim organizacijama, a posebno onih koje se bave promocijom tolerancije, dijaloga, zajedničkog života i poštovanja različitosti. Pored ocjenjivanja uspješnosti i korisnosti nevladinih organizacija u poređenju sa drugim organizacijama i institucijama, građane smo pitali i o stanju međuljudskih odnosa u BiH. Na pitanje šta misle o stanju međuljudskih odnosa u BiH poslije rata, 22% ispitanika je odgovorilo da su međunacionalni odnosi dobri ili veoma dobri, 42,5% njih smatra da nisu ni dobri ni loši, dok 35 odsto ispitanika i ispitanica smatra da su međunacionalni odnosi u BiH loši ili veoma loši. Najveći doprinos pomirenju, prema mišljenju građana, dale su kulturne i sportske organizacije, pa zatim obrazovne institucije, te domaće organizacije. Ispodprosječnu ocjenu za doprinos pomirenju dobile su političke partije, institucije vlasti, domaći sudovi i vjerske zajednice.
- Od marta mjeseca pa sve do oktobra rađeno je istraživanje koje je bilo usmjereno na sam nevladin sektor. U sklopu tog istraživanja provedeno je niz aktivnosti: formiran je šestočlani tim za istraživanje, utvrđena je metodologija rada i kreiran je upitnik, intrevjuisano je preko 30 istaknutih mirovnih aktivista, urađena je analiza najznačajnijih aktivnosti nevladinog sektora u ratnom i poslijeratnom periodu i osmišljen je izgled prve Studije o mirovnom aktivizmu nevladinog sektora u BiH.
- U 2008. godini održane su dvije konferencije, u Banjaluci (maj 2008) i u Sarajevu (septembar 2008). Na konferencijama je bilo prisutno više od 60 učesnika, uglavnom predstavnika nevladinog sektora, ali i novinara, studenata i profesora. Cilj ovih konferencija je bio razmjena informacija i iskustava o radu nevladinog sektora u postratnom periodu, te podsjećanje na sve uspjehe i neuspjehe NVO-a i na neke od najznačajnijih aktivnosti ovog sektora. Takođe, na konferencijama se razgovaralo i o trenutnom stanju u kome se nalazi naša zemlja i o stanju u nevladinom sektoru. Na ovim konferencijama napravljene su preporuke i izrađena strategija za buduće djelovanje organizacija civilnog društva. Jedan dio preporuka se odnosio na jačanje nevladinog sektora i jaču medijsku promociju, a drugi dio na uvođenje mirovnih sadržaja u formalne strukture obrazovanja u cilju edukacije mladih naraštaja o vrijednosti mira.

- U decembru 2008. godine, u tiražu od 1000 primjeraka, iz štampe je izašla prva Studija o mirovnom aktivizmu nevladinih organizacija u Bosni i Hercegovini. U prvom poglavlju Studije nalazi se detaljno određenje mira, te podaci o najznačajnijim mirovnim pokretima u Evropi i svijetu. Pored toga u Studiji su objavljeni i rezultati ankete, urađene na uzorku od 1500 građana BiH, objavljeni su i dijelovi intervjua koji su rađeni sa mirovnim aktivistima, te analiza najznačajnijih aktivnosti civilnog sektora u BiH. Na kraju Studije, ali možda kao najvažniji njen dio, se nalazi niz preporuka za buduće djelovanje nevladinog sektora na promociji tolerancije, mira i suživota. Studija je poslana svim relevantnim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini.
- Tokom projekta urađene su četiri radio emisije na javnim emiterima u BiH, te nekoliko televizijskih emisija s ciljem upoznavanja šire javnosti sa mirom i mirovnim aktivizmom, te nevladinim organizacijama koje se bave promocijom mira i tolerancije, suživota i različitosti.

REZULTATI

U 2008. godini kroz aktivnosti projekta Raskršća postignuti su sljedeći rezultati:

- prikupljeni stavovi 1500 građana i građanki Bosne i Hercegovine o nevladinim organizacijama, sa posebnim akcentom na nevladine organizacije koje se bave promocijom tolerancije, mira i suživota. Građani su ocijenili da je rad nevladinog sektora bio srednje uspješan, a kao najkorisnije nevladine organizacije su ocijenili one koje se bave ljudskim pravima, obnovom i rekonstrukcijom, te obrazovanjem.
- prikupljena su mišljenja više od 30 istaknutih mirovnih aktivista o njihovom angažmanu i motivima za rad u nevladinom sektoru, o problemima sa kojima su se susretali i sa kojim se i danas susreću kada su u pitanju promocija suživota, tolerancija, nenasilno rješavanje sukoba, pomirenje i poštivanje različitosti.
- sumirane su najznačajnije aktivnosti i analizirane metode rada nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini u proteklom periodu. Pored toga, definisali smo i izazove koji stoje pred aktivistima i aktivistkinjama mirovnih nevladinih organizacija u BiH
- definisane su preporuke za dalje djelovanje nevladinog sektora u cilju poboljšanja situacije kada je u pitanju zajednički život i normalno funkcionisanje institucija u BiH
- prikupljenim podaci koji su dobijeni putem ankete sa građanima, intervjua sa mirovnim aktivistima, te preporuke dobijene putem konferencija publikovani su u studiji "Mirovni aktivizam u BiH" koja je poslana svim relevantnim institucijama i organizacijama u Bosni i Hercegovini

DIJALOZI

Monitoring primjene zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini

U ovoj godini završena je implementacija projekta "Dijalozi" Biroa za ljudska prava iz Tuzle, u kojem je Helsinški parlament građana Banja Luka bio partnerska organizacija. Projekat se sastojao iz aktivnosti praćenja primjene zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini i primjene Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina, te zagovaranja za primjenu Zakona u oblastima u kojima se utvrde nedostaci. Jedan od rezultata ovog projekta je i donošenje Zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine, čijem kvalitetu su doprinijele zagovaračke aktivnosti Biroa za ljudska prava, te rezultati monitoring koje su obezbijedile partnerske organizacije.

AKTIVNOSTI

Helsinški parlament građana Banja Luka podnio je četiri izvještaja, te finalni izvještaj o stanju ljudskih prava nacionalnih manjina Birou za ljudska prava Tuzla. Prikupljanje podataka za izvještaje izvršeno je intervjuisanjem ključnih aktera (uključujući institucije lokalne i entitetske vlasti, udruženja nacionalnih manjina, drugih organizacija koje djeluju na polju zaštite ljudskih prava), monitoringom medija, te analizom zakona, propisa i javnih politika u ovoj oblasti. Posebna pažnja posvećena je praćenju provođenja i rezultata lokalnih izbora 2008. godine, na kojima su po prvi put korištene liste nacionalnih manjina.

Opšti zaključak monitoringa je da većina udruženja nacionalnih manjina ne osjeća diskriminaciju, s izuzetkom oblasti javnog života, gdje nisu zadovoljni zastupljenošću u organima vlasti. Iako su konstituisana savjetodavna tijela pri Narodnoj skupštini Republike Srpske i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, manjine se smatraju isključenim iz direktnog odlučivanja. Zakoni o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Republici Srpskoj i na državnom nivou uglavnom se primjenjuju. U 2008. godini usvojen je i Zakon o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine, što udruženja u ovom entitetu smatraju velikim napretkom, posebno s obzirom na činjenicu da su bila u mogućnosti da utiču na proces donošenja i uvrste i svoje prijedloge.

Na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine još uvijek nije adekvatno riješeno ni pitanje obrazovanja djece, pripadnika nacionalnih manjina, zbog malog broja učenika i nedostatka sredstava za omogućavanje izučavanja jezika, kulture i istorije nacionalnih manjina, a nedovoljno je urađeno i na polju integracije manjina i uvođenja programa koji bi doprinijeli eliminaciji stereotipa i predrasuda prema drugim narodima.

Mnogo lošija situacija je kada je riječ o položaju Roma, čija prava su ugrožena u svim oblastima, a posebno u oblasti zapošljavanja i stambenog zbrinjavanja.

2008. godina bila je značajna i zbog toga što su nacionalne manjine po prvi put imale mogućnost kandidovanja na lokalnim izborima na posebnim listama nacionalnih manjina u opštinama gdje je statutima zagarantovano odborničko mjesto za pripadnike nacionalnih manjina. Za nacionalne manjine bilo je namijenjeno 38 odborničkih mjesta u 34 opštine u Bosni i Hercegovini. Iako se ova mogućnost činila kao napredak u zaštiti prava manjina, ispostavilo se da su na izborima najviše manadata dobili kandidati političkih stranaka koje su, osim redovnih lista, sastavile i liste ili istakle kandidate za mjesta nacionalnih manjina. Iako su izabrane osobe pripadnici nacionalnih manjina, u udruženjima su skeptični da će u njihovom radu interes manjina biti ispred interesa vlastite političke partije. Razlozi za ovakav rezultat, dijelom su u razjedinjenosti nacionalnih manjina, što se manifestovalo time da je skoro svaka nacionalna manjina istakla i glasala za vlastitog kandidata, zbog čega je bilo teško dobiti više glasova od stranačkih kandidata. S druge strane, mnoga udruženja svjedoče da njihovi članovi nisu bili dovoljno upućeni u proces glasanja, te su mnogi griješili glasajući i za listu manjina i za redovne liste. Udruženja smatraju da političkim strankama ne treba omogućiti da kandiduju osobe i na manjinskim listama, te da to treba da bude isključivo pravo udruženja i pojedinki i pojedinaца pripadnika nacionalnih manjina.

U saradnji sa Savezom nacionalnih manjina Republike Srpske, Helsinški parlament građana Banja Luka i Biro za ljudska prava Tuzla organizovali su konsultacije o pripremljenom Izvještaju o stanju prava nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

REZULTATI

- Usvojen Zakon o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine, a nalazi i preporuke projekta uticali na sadržaj Zakona;
- Omogućeno učešće udruženja nacionalnih manjina u kreiranju izvještaja i uticaj na institucije vlasti u donošenju zakona i politika;
- Analizirani rezultati lokalnih izbora i problemi u primjeni člana koji reguliše izborna prava nacionalnih manjina iz perspektive udruženja manjina;
- Podrška javnim debatama u vezi sa primjenom Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina i Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina.

KOALICIONO ZAGOVARANJE PROCESA EUROINTEGRACIJA U BIH

Krajem 2007. godine Helsinški parlament građana je kao partner Asocijaciji Alumni Centar za interdisciplinarnu postdiplomske studije (ACIPS) Sarajevo počeo implemetaciju projekta "Koaliciono zagovaranje procesa eurointegracija u BiH" koja se nastavila i u 2008. godini. Ovaj projekat je podržao Centar Civilnih Inicijativa. Svrha projekta je bila da se kroz niz zagovaračkih aktivnosti, uključujući sveobuhvatnu medijsku kampanju, utiče na ubrzavanje eurointegracijskih procesa u našoj zemlji. I to na dva načina: indirektno putem medija i direktno, lobiranjem i neposrednim kontaktima sa donosiocima odluka, kao i sa građanima BiH. Helsinški parlament građana je sprovodio projektne aktivnosti na teritoriji Republike Srpske.

AKTIVNOSTI

U sklopu projekta u toku 2008. godine realizovali smo sledeće aktivnosti:

- Održano je šest sastanaka sa predstavnicima vlasti na kojima se razgovaralo o usklađenosti domaće zakonske regulative sa propisima Evropske unije i o projektima koje je RS pokrenula i koje ima namjeru pokrenuti kako bi Bosna i Hercegovina što prije postala članicom Evropske unije. U okviru ovih sastanaka razgovarali smo sa potpredsjednicom Narodne skupštine RS Nadom Tešanović, narodnim poslanikom Nikolom Baštincem, potpredsjednicom Vlade RS i ministricom za ekonomske odnose i koordinaciju Jasnom Brkić, ministrom rada i boračko-invalidske zaštite Vlade RS Boškom Tomićem, direktorom policije Republike Srpske Urošom Penom i načelnikom Odjeljenja za razvoj i evropske integracije Ministarstva prosvjete i kulture RS Zdravkom Marjanovićem. Jasna Brkić nas je informisala da su neki od domaćih zakona, kao što su Zakon o izmjenama i dopunama o zaštiti prirode RS, Nacrt zakona o genetički modifikovanim organizmima, te Nacrt zakona o elektronskom potpisu već usklađeni sa propisima Evropske unije, te da ministarstvo radi na obuci svojih kadrova koji će raditi na ispunjavanju uslova potrebnih za ulazak BiH u EU. "Bosna i Hercegovina ima velike potencijale i prirodne resurse koje mi treba da iskoristimo da bi smo bolje živjeli, jer je jako loše da takva zemlja uvozi hranu kada proizvodnjom hrane možemo ne samo da zadovoljimo svoje potrebe nego i da je izvozi-

mo, što je i jedan od koraka koje preduzima i preduzimaće i u budućnosti Vlada RS", rekla nam je Brkićeva.

- Organizovali smo šest uličnih akcija u Banjoj Luci na kojim smo distribuirali promotivni materijal šta znači približavanje Evropskoj uniji i kako efikasno planirati budžetska sredstava u svrhu jačanja evropskih integracija. Građani su bili jako zainteresovani za ovu vrstu materijala, a mi smo iskoristili priliku i razgovarali s njima o trenutnom stanju u našoj zemlji i njihovim nadanjima u vezi sa ulaskom BiH u Evropsku uniju. Informacije koje smo dobili su uznemiravajuće, jer se pokazalo da veliki broj građana misli da nam predstoji još gora vremena i da za običnog čovjeka malo znači ulazak u EU, a i pitanje je kad će se to desiti. Na uličnim akcijama su učestvovali volonteri Helsinškog parlamenta građana koji su distribuirali materijale na ulicama grada Banja Luke.
- Održana je i jedna javna tribina na kojoj je predstavljen projekat Koaliciono zagovaranje procesa eurointegracija u BiH. Ovaj događaj je okupio oko 30 učesnika kojima je pored projekta predstavljeno i istraživanje "Efikasnije planiranje bužetskih sredstava u svrhu jačanja evropskih integracija" autora Gorana Dostića. Učesnike je posebno interesovalo kako spriječiti sivu ekonomiju kroz smanjenje doprinosa na plate i, ako bi doprinosi bili manji, da li bi više poslodavaca prijavljivalo radnike i koliko bi se time povećala ukupna budžetska sredstva.

REZULTATI

- Senzibilisali građane, ali i predstavnike vlasti, o potrebi potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU
- 1000 kopija promotivnog materijala distribuirano građanima Banja Luke kroz koje smo ih informisali o procesu evropskih integracija u BiH
- 30 mladih prisustvovalo tribini "Koaliciono zagovaranje procesa eurointegracija u BiH" na kojoj su saznali više o potpisivanju sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kao i o tome kako efikasnije planirati budžetska sredstva u svrhu jačanja evropskih integracija
- Održano 6 sastanaka sa donosiocima odluka u RS na kojima smo saznali da se na velikom broju zakona radi kako bi bili usklađeni sa EU propisima
- Mediji su aktivno pratili i izvještavali o efektima i rezultatima sastanaka obavještavajući javnost o izgradnji bolje saradnje vladinog i nevladinog sektora

"DIJALOG I POMIRENJE RADI NAŠE ZAJEDNIČKE BUDUĆNOSTI"

U toku 2008. godine Helsinški parlament građana je nastavio saradnju sa organizacijom "Delta za Balkan" sa kojom smo saradivali i tokom 2007. godine. Ova saradnja se nastavila kroz organizaciju "Uvodne radionice" na temu "Dijalog i pomirenje radi naše zajedničke budućnosti" kojom su ove dvije organizacije željele da razviju partnerski projekat o međuetničkom dijalogu i pomirenju na području banjalučke regije.

Uvodna radionica je bila prvi konkretan korak ovog procesa koja je imala za cilj dalje planiranje projekta, uključujući ciljeve i strategije koje su kreirali učesnici tokom tri dana radionice.

Uvodna radionica "Dijalog i pomirenje radi naše zajedničke budućnosti" okupila je 11 nevladinih organizacija iz BiH. Učesnici su na trodnevnoj radionici razmijenili iskustva koja su stekli dugogodišnjim radom na međuetničkom dijalogu i pomirenju u svojim zajednicama. Na osnovu tih iskustava i potreba osmišljene su dalje aktivnosti i razrađen je projekat za 2009-tu godinu.

Četiri od 11 nevladinih organizacija izrazile su spremnost da predložene aktivnosti implementiraju u svojim lokalnim zajednicama, a u cilju dalje izgradnje atmosfere i kulture dijaloga, poštovanja i pomirenja među grupama različite etničke i vjerske pripadnosti.

DAN LJUDSKIH PRAVA - 10. DECEMBAR

U saradnji sa nevladinom organizacijom Biro za ljudska prava Tuzla, Helsinški parlament građana je organizovao uličnu akciju u Banjoj Luci na kojoj smo vršili distribuciju promotivnog materijala povodom međunarodnog dana ljudskih prava koji se obilježava 10. decembra. Građani su bili jako zainteresovani za promotivni materijal, te smo u razgovoru sa njima dobili informaciju da je stanje ljudskih prava, po njihovom mišljenju, jako loše i da ne misle da će se to stanje u narednom periodu popraviti.

PLAN ZA 2009. GODINU

Helsinški parlament građana Banja Luka bi u 2009. godini trebalo da započne implementaciju dvogodišnjeg projekta pod nazivom "Susjedstvo - afirmacija multikulturalizma i saradnje na opštinskom nivou u zemljama Zapadnog Balkana". Projekt bi trebalo da se realizuje u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Hrvatskoj, u saradnji sa partnerskim organizacijama iz susjednih država, kao i Savezom nacionalnih manjina RS, te uz stručnu i savjetodavnu podršku kolega iz Slovenije, koji su se na svom putu ka EU integracijama susreli se sa sličnim izazovima i obavezama.

Cilj projekta je da se utvrdi u kojoj mjeri opštinske politike uvažavaju domaće zakonodavstvo, kao i evropske i međunarodne standarde u zaštiti prava nacionalnih manjina. Takođe, analiziraće se i praktična primjena ovih pozitivnih propisa, a sve u cilju poboljšanja statusa nacionalnih manjina na opštinskom nivou i efikasnijeg rješavanja problema sa kojima se suočavaju.

Projekt će obuhvatiti niz radionica i seminara, lokalnog i regionalnog karaktera, na kojem će predstavnici opštinskih vlasti, nacionalnih manjina, ali i akteri civilnog društva pokrenuti dijalog i razmijeniti iskustva o lokalnim politikama koje uvažavaju potrebe nacionalnih manjina u svakoj zemlji ponaosob.

U 2009. godini biće implementiran i dio aktivnosti u okviru projekta "Xpress" čiji cilj je senzibilizacija medija za izvještavanje o marginalizovanim i ranjivim grupama u našem društvu kako bi, preko medija, uticali na relevantne institucije da poboljšaju javne politike i prakse prema ovim kategorijama stanovništva.

Cilj je i da se, kroz aktivnosti u ovom projektu, skrene pažnja medija na specifične probleme sa kojima se pojedine marginalizovane grupe susreću, kako bi se izbjegle stereotipizacije i upotreba politički nekorektnog govora u medijskim priložima i kako bi se problemi ovih kategorija javnosti približili na jedan profesionalan i adekvatan način. U okviru projekta biće svakog mjeseca organizovani doručci sa novinarima u Banjoj Luci i Sarajevu, konferencije o standardima u izvještavanju o marginalizovanim grupama, a plan je i da se publikuje Priručnik za profesionalno izvještavanje, kao i Rječnik politički korektnog govora.

programsko područje/

ZALAGANJE ZA RODNU JEDNAKOST

Opšti cilj programskog područja je smanjenje svih oblika rodne diskriminacije i stvaranje okruženja u kojem žene i muškarci imaju jednake mogućnosti. Realizujemo ga kroz umrežavanje i podršku inicijativama u vezi sa rodnim pitanjima, osnaživanje žena koje su trenutno najveća marginalizovana grupa za učešće u javnom i političkom životu, edukaciju žena i muškaraca o pitanjima rodne jednakosti, treninge za žene u razvijanju različitih vještina, kampanje, istraživanja i analize javnih politika. U okviru programskog područja u 2008. godini realizovali smo sljedeće projekte: "Žena danas", "Doprinos rodno osjetljivim mirovnim i razvojnim politikama na Zapadnom Balkanu", "Kroz ženska radna prava", a nastavili smo pružati partnersku podršku realizaciji projekta "Žena i pravo", čije nositeljice su Udružene žene iz Banjaluke.

ŽENA DANAS - FAZA 12

Projekat "Žena danas" koji već dvanaestu godinu provodimo zajedno sa partnerskom organizacijom "Udržene žene" iz Banjaluke uz podršku Fondacije "Kvinna Till Kvinna" iz Švedske, naš je doprinos eliminiaciji svih oblika diskriminacije žena i stvaranju okruženja u kojem će žene i muškarci imati iste mogućnosti.

S obzirom da su 5. oktobra 2008. godine u Bosni i Hercegovini održani lokalni izbori i naše aktivnosti su bile usmjerene ka unapređenju položaja žene u javnom i političkom životu i povećanju zastupljenosti žena na lokalnim nivoima zakonodavne i izvršne vlasti.

AKTIVNOSTI:

U toku 2008. godine održano je šest sastanaka Savjetodavnog odbora na kojima smo zajedno sa ženama iz različitih sektora planirali svaku aktivnost u skladu sa aktuelnim zbivanjima u BiH.

U okviru ciklusa Aktuelni trenutak realizovano je sedam javnih tribina. Prva, pod nazivom "Ustavne promjene i ljudska prava i slobode", održana je tokom marta u Banjoj Luci. Uvodničar tribine prof. dr Mile Dmičić je istakao da postoji ogroman raskorak između pravnog i stvarnog stanja u zemlji i da je "nesklad između norme i prakse toliko vidljiv da skoro da nema nijednog područja ljudskog života i rada u kojem se neko od prava garantovanih Ustavom ne krši".

Drugom tribinom pod nazivom "Marketing žene u politici" održanom u junu mjesecu u Banjoj Luci ukazali smo političarkama na značaj marketinga kao pomoćnog sredstva za pridobijanje povjerenja glasača. Konstatovano je da žene u našem društvu moraju daleko više ulagati u politički marketing, a posebno ga usmjeriti prema onima koji ne izlaze na izbore.

Četiri javne tribine pod nazivom "Značaj učešća žena u javnom i političkom životu" organizovane su tokom septembra u Prijedoru, Gradišci, Kozarskoj Dubici i Novom Gradu Luci kao podrška ženama kandidatkinjama na lokalnim izborima. Učesnicama su prezentovani podaci o zastupljenosti žena u lokalnim, entitetskim i državnim organima vlasti u BiH. Konstatovano je da žene Bosne i Hercegovine

ne imaju marginalnu ulogu u političkom životu i odlučivanju. Na tribinama su predstavljeni leci sa sloganom "Ženu za promjenu" i aktivnosti planirane u okviru kampanje 18 nevladinih ženskih organizacija čiji je osnovni cilj uključiti što veći broj žena u organe vlasti.

Na zadnjoj tribini održanoj u novembru, upoznali smo učesnice sa rezultatima proteklih lokalnih izbora s posebnim osvrtom na rodni aspekt, kroz analizu (ne)jednakih mogućnosti muškaraca i žena u predizbornoj kampanji, uticaj medija na izborne rezultete, primjeni i poštivanju zakona koji regulišu izborni proces, te kroz rezultate kampanje "Ženu za promjenu".

U periodu od februara do aprila u opštinskim skupštinama Prijedora, Gradiške i Bihaća održane su tri radionice po nazivom "Ravnopravnost polova i javne politike", sa ciljem da se javni službenici i službenice u opštinskoj administraciji, te odbornice i odbornici skupština opština Prijedora i Gradiške te vijeća u Bihaću upoznaju sa rezultatima istraživanja provedenog tokom 2007. godine o prisustvu rodni stereotipa među zaposlenim u opštinskim organima vlasti, njihovom uticaju na potencijalnu diskriminaciju u javnim politikama, te principima planiranja rodno osjetljivih politika. Dio radionice bio je posvećen i identifikovanju mogućih budućih aktivnosti na donošenju rodno osjetljivih politika. Krajem avgusta organizovali smo trodnevni seminar za kandidatkinje na lokalnim izborima 2008. s ciljem da se pripreme za predizbornu kampanju, a zatim i da vode predizbornu kampanju služeći se naučenim vještinama i iskustvima koja su stekle i razmijenile. Učestvovala su političarke Banjaluke, Prijedora, Kozarske Dubice, Novog Grada i Gradiške.

Pripreme za izbornu kampanju su počele već krajem marta organizovanjem prvog okruglog stola na temu "Ženska izborna kampanja - lokalni izbori 2008." u Banjoj Luci. 27 aktivistkinja nevladinih organizacija iz Višegrada, Mostara, Tomislavgrada, Bihaća, Sarajeva, Zenice, Trebinja, Tuzle, Bratunca, Prijedora, Gradiške, Novog Grada, Dubice, Modriče, Bijeljine i Banja Luke, uglavnom članica mreže organizacija koje podržava Kvinna Till Kvinna, ali i nekoliko drugih organizacija, pristupile su planiranju i kreiranju kampanje. Dogovoreno je da okosnicu kampanje čine bilbordi u svim opštinama uključenim u kampanju, leci i ulična kampanja, radio ili tv emisije.

Drugi okrugli sto, pod nazivom "Rodni stereotipi i primjena zakona o ravnopravnosti polova na lokalnom nivou" održan je 25. juna u Banjoj Luci sa ciljem da se sumiraju rezultati dosadašnjeg rada u opštinama Gradiška, Bihać, Prijedor. Takođe, jedan od ciljeva je bio da se utvrde izazovi i mogućnosti primjene Zakona o ravnopravnosti polova Bosne i Hercegovine na lokalnom nivou i učesnicama i učesnicima pokaže na koji način se mogu uspostaviti rodno osjetljive politike. Učesnice su se usaglasile da je za budući rad u lokalnim zajednicama neophodno razviti program za poboljšanje položaja žena u porodici i zajednici; razviti program edukacija koji bi omogućio prepoznavanje i prevenciju rodni stereotipa i prevazilaženje predrasuda koji su nam je nametnuti vijekovima; uvesti više edukacije o ljudskim pravima i slobodama, kako bi se žene ohrabrile i pomogle jedna drugoj; promovisati kroz medije uloge žena i muškaraca; djelovati na lokalnom nivou, uvesti telefonsku liniju ili više promovisati postojeće linije za podršku žrtvama nasilja; dalje raditi na osnaživanju žena u političkom životu kako bi političarke u lokalnim zajednicama razvile strategije koje bi pomogle nezaposlenim i nezbrinutim ženama, te revidirati Zakon o političkim strankama u svrhu postizanja ravnopravnosti polova.

Sa ciljem upoznavanja šire javnosti sa projektnim aktivnostima i položajem žena u BiH društvu i šta se sve radi da bi se njihov položaj popravio, tokom 2008. godine organizovali smo niz medijskih promocija, uključujući pet radio i četiri TV emisije na javnom servisu Republike Srpske i četiri konferencije za novinare. Medijske nastupe smo koristili kako bi ponovo skrenuli pažnju javnosti na kršenje ženskih ljudskih prava, naročito u javnom i političkom životu.

Povodom 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja organizovali smo uličnu akciju sa podjelom letaka u kojoj su, zajedno sa nama, učestvovala i političarke.

Na kraju, kao i proteklih godina, odštampana je brošura "Žena danas XII" sa pregledom svih realizovanih aktivnosti.

REZULTATI

- 361 građanin/ke je učestvovalo u projektnim aktivnostima i dalo doprinos njihovoj realizaciji
- 82 građanki i građana Banja Luka su aktivno učestvovali na javnim tribinama i dobilo priliku da iznesu svoje mišljenje o stanju ženskih ljudskih prava u BiH
- 18 kandidatkinja na lokalnim izborima 2008. Grada Banja Luke i opština Prijedor, Kozarska Dubica, Novi Grad i Gradiška obučene kako voditi predizbornoj kampanji,
- javni službenici i službenice u opštinskoj administraciji te odbornice i odbornici skupština opština Prijedora i Gradiške te vijeća u Bihaću identifikovali su aktivnosti koje će doprinijeti uvođenju rodno osjetljivih politika u zajednici
- predložene mjere koje će doprinijeti provođenju Zakona o ravnopravnosti polova na lokalnom nivou,
- inicirana je zajednička predizbornoj kampanja ženskih nevladinih organizacija za lokalne izbore zakazane za 5. oktobar

Plan za 2009.

Implementacija projekta "Žena danas XIII" nastaviće se i u 2009. godini u kojoj planiramo organizovati četiri radionice sa predstavnicima opštinskih komisija za ravnopravnost polova i opštinskim zvaničnicima na području sjeverozapadne BiH, sedam javnih tribina, pet tv emisija, pres konferencije, jednu radionicu sa ženama političarkama, te regionalni okrugli sto na temu "Od lokalnog dijaloga u našoj zemlji do globalnog dijaloga ka evropskim integracijama".

Ovim aktivnostima predhodiće pripremni sastanci savjetodavne grupe koju čine političarke i aktivistice nevladinih organizacija iz Banje Luke i opština u kojima će se projekat realizovati na kojima će se definisati aktuelni problemi i pitanja koja bi trebalo iznijeti u javnost.

Na radionicama sa predstavnicima lokalnih gender komisija i opštinskim zvaničnicima radićemo na prepoznavanju i eliminaciji rodnih stereotipa i kreiranju rodno osjetljivih javnih politika, s ciljem jačanja kapaciteta gender komisija koje bi, u budućnosti, trebalo same da utiču na pravljenje rodno osjetljivih opštinskih budžeta.

Nastavićemo i sa edukacijom novoizabranih odbornica na polju javnog zagovaranja, lobiranja, pregovaranja i vođenja kampanja, a na regionalnom okrugu stolu koji planiramo organizovati u 2009. godini razmijenimo svoja sa iskustvima drugih ženskih organizacija sa područja jugoistočne Evrope s aspekta primjene EU normi i standarda na polju zaštite ženskih ljudskih prava i procjene stvarnog položaja žena u regionu.

U narednoj godini nastavićemo raditi na stvaranju i jačanju ženske mreže u Bosni i Hercegovini, a Helsinški parlament građana će takođe nastaviti da podržava aktivnosti Udruženih žena Banja Luka usmjerene ka stvaranju uslova za održiv rad sigurnih kuća za žene i djecu žrtve nasilja u Republici Srpskoj.

Kancelarija visokog predstavnika
Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju
Agencije Ujedinjenih nacija u Bosni i Hercegovini
Mediji

OTVORENO PISMO U VEZI SA KONTINUIRANIM KRŠENJEM ZAKONA O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA BiH I MEĐUNARODNIH OBAVEZA BOSNE I HERCEGOVINE U PROCESU IZMJENA IZBORNOG ZAKONA BiH

Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene Banja Luka najoštrije negoduju zbog netransparentnosti procesa izrade rješenja za izmjene i dopune Izbornog zakona BiH, jednog od ključnih dokumenata kojim se omogućava participacija građana i građanki u političkom životu zemlje, kao i zbog ponovnog propuštanja prilike da se ovaj Zakon uskladi sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH.

Iako brojne nevladine organizacije već godinama ukazuju na diskriminatorske odredbe Izbornog zakona i potrebu za njegovom izmjenom, institucije Bosne i Hercegovine, kao predlagači Zakona, nisu našle za shodno da otvore širu raspravu o izmjenama i dopunama ovog Zakona.

Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene žene upozoravaju da su se vlasti ponovo oglušile na upozorenja da Izborni zakon nije usklađen sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, odnosno sa članom 15. Zakona koji propisuje da će *"državna tijela i tijela lokalne samouprave, upravljačka tijela kompanija, političke stranke i ostale neprofitne organizacije osigurati i promovisati ravnopravnu zastupljenost po osnovu spola u upravljanju i procesu odlučivanja."*

Smatramo da shodno ovom članu, ali i drugim odredbama Zakona o ravnopravnosti polova BiH, Prijedlog izmjena i dopuna Izbornog zakona Bosne i Hercegovine mora osigurati:

1. da sve kandidatske liste uključuju jednak broj kandidata i kandidatkinja naizmjenično raspoređenih na listi.
2. da isto pravilo važi i za kompenzacijske liste, te da se kompenzacijski mandati popunjavaju osobama manje zastupljenog pola u instituciji za koju su organizovani izbori, a sa liste stranke kojoj taj mandat pripada.
3. jednaku zastupljenost oba pola u svim tijelima zaduženim za provođenje izbora na svim nivoima (od Centralne izborne komisije do biračkog odbora).
4. da Izborna komisija BiH poštuje Zakon o ravnopravnosti polova BiH prilikom ovjeravanja kandidata za tijela koja se posredno biraju (npr. Dom naroda, Savjet ministara i sl.) i u skladu sa članom 15. Zakona o ravnopravnosti polova osigura jednaku zastupljenost po osnovu pola i u tim tijelima.

Podsjećamo da smo, osim brojnih apela sa istim zahtjevima, reagovali i povodom izbora Vijeća ministara BiH i upozoravali Centralnu izbornu komisiju BiH da, verifikovanjem mandata ministrima od kojih su svi muškarci, krši član 15 Zakona o ravnopravnosti polova BiH. Tada je iz CIK-a odgovoreno da su oni jedino dužni da poštuju Izborni zakon BiH! Zahtjev za ispitivanje kršenja Zakona o ravnopravnosti polova povodom ovog konkretnog slučaja uputili smo i Agenciji za ravnopravnost

polova BiH. Nakon što je i iz Agencije odgovoreno da to nije u njihovom mandatu, Helsinški parlament građana i Udružene žene su odlučile da ostvarivanje prava iz Zakona o ravnopravnosti polova potraže sudskim putem. Tužba protiv Centralne izborne komisije zbog nezakonitog verifikovanja mandata članovima Vijeća ministara BiH upućena je Upravnom odjeljenju Suda BiH.

Sada kada se ukazala prilika da pravne praznine budu popunjene i Izborni zakon bude usklađen sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, manje zastupljenom polu tj, ženama, kroz predložene izmjene i dopune se nude mjesta u opštinskim izbornim komisija i biračkim odborima!

Da li je moguće da naše vlasti tako zamišljaju ostvarivanje ravnopravne zastupljenosti žena i muškaraca u našem društvu, naročito u javnoj oblasti života? Na ovaj način ponovo se nastoji zamagliti suština Zakona o ravnopravnosti polova čija je osnovna intencija zabrana diskriminacije na osnovu pola u javnom i privatnom životu a u svrhu uspostavljanja humanijeg odnosa među polovima u društvu koje je još uvijek uveliko tradicionalno i patrijarhalno i u kojem žene nemaju istu prava i mogućnosti kao muškarci, naročito u političkom životu gdje je njihova marginalizacija vidljiva i golim okom.

Ne postoji nijedan pravni razlog da se promjene Izbornog zakona u dijelu osiguranja ravnopravnosti polova izbjegavaju, a kao jedini mogući za stalne opstrukcije u ovom procesu vidimo lične interese i pozicije osoba u institucijama vlasti, kao i tijelima koja provode izbore, koji bi morali odstupiti sa pozicije u slučaju da do ovakvih izmjena dođe.

Pozivamo predlagača izmjena i dopuna Izbornog zakona, kao i poslanike i poslanice Parlamentarne skuštine Bosne i Hercegovine da dograde tekst i u njega ugrade prijedloge nevladinih organizacija.

Još jednom podsjećamo da je Komitet Ujedinjenih nacija za primjenu Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije nad ženama (CEDAW) 2006. godine pozvao Bosnu i Hercegovinu da uskladi Izborni zakon sa Zakonom o ravnopravnosti polova i da pojača mjere za veću zastupljenost žena u izabranim i imenovanim tijelima u skladu sa Konvencijom, koja je sastavni dio Ustava Bosne i Hercegovine i koju je obavezna primjenjivati. Apelujemo na vlasti Bosne i Hercegovine da se ne ogluše o ove preporuke Ujedinjenih nacija.

Takođe, pozivamo Agenciju za ravnopravnost polova i gender centre da se, u skladu sa mandatom koje im daje Zakon, hitno i maksimalno anagažuju kako se pred poslanicima Parlamenta BiH ne bi našao tekst koji zanemaruje obaveze koje naša država preuzela na sebe ratifikujući ovu i brojne druge međunarodne konvencije i deklaracije i koji je diskriminatorski i u suprotnosti sa načelom ravnopravnosti polova.

RODNO OSJETLJIVE MIROVNE I RAZVOJNE POLITIKE NA ZAPADNOM BALKANU

Cilj ovog trogodišnjeg projekta je da podrži donošenje rodno osjetljivih mirovnih i razvojnih politika na području Zapadnog Balkana kroz regionalnu razmjenu iskustava, znanja i primjera dobre prakse.

Činjenica je da su aktivistkinje i ženske grupe u svim zemljama zapadnog Balkana jasno rekle NE ratu, te da su inicirale i snažno podržavale mirovne procese u svojim zemljama, ali njihov doprinos nije bio dovoljno vrednovan, niti dovoljno vidljiv. U prvoj godini implementacije projekta 35 aktivistkinja iz regiona su analizirale prethodni rad ženskog nevladinog sektora zaključivši da su žene bile te koje su prve prešle državne, etničke i entitetske granice i koje su prve počele da uspostavljaju komunikaciju i saradnju između različitih nacionalnih i etničkih grupa na ovim prostorima.

Projekat finansira holandska organizacija IKV Pax Christi.

AKTIVNOSTI

U 2008. godini fokus je bio na izbornom procesu i medijskoj podršci ženama kandidatkinjama. Krajem aprila održan je okrugli sto na temu neusklađenosti Izbornog zakona sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, a dva mjeseca kasnije održan je trening o mogućnostima implementacije Zakona o ravnopravnosti polova na lokalnom nivou.

S obzirom da je 2008. godina bila godina lokalnih izbora i da je fokus naših aktivnosti bio na izbornom procesu i ulozi žena u njemu, krajem septembra smo organizovali sedmodnevni monitoring četiri televizijske stanice i četiri dnevne novine kako bi smo dokumentovali frekvenciju i način medijske prezentacije žena kandidatkinja u predizbornom periodu.

Rezultati monitoringa su predstavljeni na okruglom stolu koji je organizovan sa novinarkama i novinarama i predstavnicima gender mehanizama u BiH u novembru u Banjoj Luci pod nazivom "Kandidatkinje u izbornim programima medija". Na osnovu rezultata monitoringa evidentno je da su žene i na ovim izborima bile potpuno marginalizovane u medijima, kao i pitanja koja se tiču ravnopravnosti polova i društvenog položaja žena.

Svoja BiH iskustva podijelili smo sa ženama iz regiona na dvodnevnom okruglom stolu koji je održan polovinom decembra u Banjoj Luci. Sa ženama iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore i Makedonije razmijenili smo iskustva iz prethodnih izbornih kampanja i konkretne primjere dobre prakse u kojima su kandidatkinje, političarke i mediji uspjeli u okviru strogih i rodno neosjetljivih izbornih zakona ipak dobiti svoje mjesto u izornoj kampanji.

REZULTATI

- 23 učesnice/ika informisani o aktivnostima ženskog pokreta u poslijeratnom periodu, te o zajedničkim kampanjama za veće i značajnije učešće žena u procesima odlučivanja. U zajedničkom saopštenju naslovljenom na Izbornu komisiju BiH učesnice su protestovale zbog nedovoljne transparentnosti prilikom predlaganja i izrade amandmana na Izborni zakon BiH, a posebno zbog njegovog neusklađivanja sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH
- Razvijen Akcioni plan za lokalne izbore 2008. godine

- 21 učesnik/ica iz nevladinih organizacija i političkih partija informisani o planovima Agencije za ravnopravnost polova BiH da pristupe izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti polova, te o napretku ostvarenom na planu formiranja Fonda za implementaciju Gender akcionog plana. Saradnja aktivistkinja iz nevladinog sektora sa predstavnicima Agencije je ocjenjena kao "poboljšana", ali uglavnom zahvaljujući činjenici da se predstavnici entitetskih gender centara angažuju u brojnim aktivnostima ženskih nevladinih organizacija.
- Razvijena četiri akciona plana na nivou opština za implementaciju Zakona o ravnopravnosti polova na lokalnom nivou koja su se ticala promjene naziva ulica, ustanovljavanja nagrade za uspješne žene i gender senzitivnog budžetiranja

Monitoring medija u predizbornom periodu

U periodu od 27. septembra do 3. oktobra 2008. godine monitorirali smo četiri dnevne novine (Nezavisne novine, Glas Srpske, Dnevni avaz i Oslobođenje) kako bismo vidjeli na koji način i u kolikoj mjeri novinari prate i izvještavaju o aktivnostima žena kandidatkinja u predizbornom periodu. Analizirane su samo rubrike u novinama posvećene izborima koje su obično zauzimale dvije strane, rjeđe jednu. Monitorng je pokazao da je samo 4% novinskog prostora bilo posvećeno ženama političarkama.

Pored toga, monitorirali smo i učestalost pojavljivanja stranaka i tema o kojima se govorilo pred lokalne izbore koji su održani 5. oktobra 2008. godine. Rezultati su sljedeći: najzastupljeniji u novinama su bili kandidati Saveza nezavisnih socijaldemokrata Milorada Dodika kojima je bilo posvećeno ukupno 47 tekstova u sve četiri dnevne novine, dok je, primjera radi, Stranka demokratske akcije bila promovisana u 16 tekstova (ukupno su analizirana 263 teksta objavljena u izbornim hronikama navedenih dnevnih novina).

A kada je riječ o temama, dominirale su pitanja zapošljavanja, izgradnje infrastrukture i naročito prozivanje aktuelnih lokalnih vlasti, odnosno drugih kandidata i stranaka zbog nerada ili nedomaćinskog odnosa prema parama lokalnog budžeta.

O ratnim zločinima, zdravlju, kulturi i umjetnosti, nauci, sportu, ekologiji i rodnoj problematici skoro da nije bilo ni riječi.

REZULTATI MONITORINGA ČETIRI DNEVNE NOVINE (NEZAVISNE NOVINE, GLAS SRPSKE, DNEVNI AVAZ I OSLOBOĐENJE)

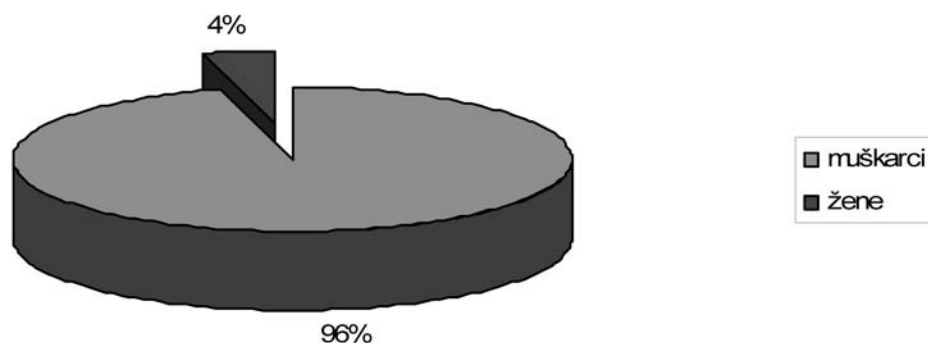
Ukupan broj tekstova	Broj objavljenih saopštenja stranaka	Broj analiziranih tekstova bez saopštenja	Tekstovi u kojima je jedini akter žena	Tekstovi u kojima je jedini akter muškarac	Broj tekstova sa više aktera
263	61	202	6	138	58

- Monitoring četiri televizijske stanice i četiri dnevne novine u predizbornog periodu pokazao je da su žene kandidatkinje i dalje nedovoljno zastupljene u medijima i da na tom planu nije napravljen nikakav pomak u odnosu na prethodne godine. Kada je riječ o monitoringu "govora mržnje" u medijima u predizbornom periodu, zabilježeno je tek nekoliko poruka koje bi se mogle svrstati u ovu kategoriju, dok poruka kojima se promoviraju mirovne vrijednosti, tolerancija i suživot skoro da nije ni bilo.
- Usvojene preporuke za kreativniji način predstavljanja žena u medijima u budućim predizbornim kampanjama
- 24 učesnika/ice iz zemalja bivše Jugoslavije analizirale su izborne procedure i položaj žena u javnom i političkom životu zaključivši da se moraju nastaviti zagovaračke akcije usmjerene ka formiranju otvorenih kandidatskih lista u zemljama u kojima ih još nema, da se mora nastaviti sa edukacijom mladih političarki jer je uočen jaz između nivoa znanja i vještina koje posjeduju žene koje obavljaju neke političke funkcije i generacije mladih žena koje se tek upuštaju u političku borbu, te da treba više raditi na uvođenju mjera pozitivne diskriminacije kojima bi se, npr. finansijski stimulisale partije koje na svojim kandidatskim listama imaju podjednak broj žena i muškaraca.

PLAN ZA 2009.

U okviru projekta Rodno osjetljive mirovne i razvojne politike na Zapadnom Balkanu u 2009. godini planiramo organizovati tri jednodnevne radionice pod nazivom "Jačanje kapaciteta političarki u lokalnim zajednicama" kako bismo političarkama koje su izabrane u lokalne organe vlasti, kao i onima koje se u narednom periodu planiraju kandidovati za javne funkcije, ponudili znanja i vještine potrebne za uspješan rad i realizaciju ideja u institucijama javne vlasti, ali i da se međusobno bolje upoznaju što bi im olakšalo budući rad i razmjenu iskustava. U planu je i organizovanje radionica na temu javnog govora i medijske prezentacije s ciljem upoznavanja učesnica sa načinom na koji mediji rade kako bi ih mogli iskoristiti kao saveznike u promociji svojih stavova.

Rezultati monitoringa četiri dnevne novine (202 teksta)

ŽENSKA IZBORNA KAMPANJA - LOKALNI IZBORI 2008.

Za razliku od prethodnih izbornih ciklusa u BiH, lokalni izbori 2008. godine imali su izuzetnu specifičnu težinu. To je uslovljeno, prije svega, zastojećima u reformama gotovo svih oblasti društvenog života, pogoršanjem ekonomske situacije, a posebno povećanjem međuetničkih tenzija u posljednjih nekoliko godina. U takvim uslovima, lokalni izbori su trebali stvoriti širu osnovu za efikasno rješavanje problema u ovoj oblasti, uključujući i veći stepen angažovanja žena. Jer, upravo u lokalnim zajednicama ostvaruje se najveći dio interesa građana.

Svjesne toga, mi smo još krajem 2007. godine oblikovale ideju o ženskoj izbornoj kampanji za lokalne izbore 2008. godine. Ovu ideju smo konkretno razradili na više naših skupova u prvoj polovini 2008. godine, te utvrdili operativne ciljeve i aktivnosti nužne za realizaciju jedne ovakve zamisli.

Definitivan dogovor o pokretanju kampanje i aktivnostima koje ćemo provoditi u predizbornom periodu postigle smo na radionici koju je organizovala Fondacija Kvinna till Kvinna od 13. do 15. maja u Sarajevu. Tom prilikom usvojile smo i slogan koji će se koristiti tokom kampanje: **ŽENU ZA PROMJENU - Glasaj 05. Oktobra.**

"Ženska izborna kampanja - lokalni izbori 2008" realizovana je u organizaciji Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i Udruženih žena Banja Luka u partnerstvu sa organizacijama: "Most" Višegrad, "Žena BiH" Mostar, "Duvanjske" Tomislavgrad, "Žene sa Une" Bihać, "Žene ženama" Sarajevo, "Fondacija Cure" Sarajevo, "Centar za pravnu pomoć ženama" Zenica, "Ženski centar" Trebinje, "Horizonti" Tuzla, "Forum žena" Bratunac, "Sanus" Prijedor, "Budućnost" Modriča i "Lara" Bijeljina, "Viktorija 99" Jajce, "Udruženje građanki, Grahovo" iz Bosanskog Grahova, Demokratski Centar "Nove nade" Foča.

Sa ciljem da se osigura vidljivost kandidatkinja u predizbornoj kampanji predvidjele smo i realizovale slijedeće aktivnosti u 20 gradova BiH:

- Političarke i aktivistice su zajedno podjelile 20.000 letaka u okviru 58 uličnih akcija;
- Džingl je emitovan na 28 radio stanica u Bosni i Hercegovini;
- Emitovano je 15 radio i jedna TV emisija (RT RS) kojima je promovisana važnost učešća žene u politici i pozivani birači i biračice da glasaju za žene;
- Organizovano je 28 radionica i 9 javnih tribina na kojima su se predstavile kandidatkinje;
- Tokom cijelog predizbornog perioda sa 32 bilborda i 2000 plakata slali smo poziv da se izađe na izbore i glasa za žene;

Tokom cijelog perioda mediji su emitovali brojne priloge o aktivnostima kampanje.

REZULTATI

- U 20 opština/gradova gdje su ženske NVO-e vodile kampanju pod sloganom "Ženu za promjenu" od ukupno 674 mandata žene su osvojile 116 ili 17,21% što je za 2,31% bolji rezultat od prosječnog na nivou BiH (14,9%).

"ŽENU ZA PROMJENU" - LOKALNI IZBORI 2008

Apel medijima

Zagovaranje nevladinih organizacija "Udružene žene" i Helsinški parlament građana da se Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine političke stranke obavežu na jednak tretman kandidata i kandidatkinja u predizbornom predstavljanju, što bi doprinijelo i ravnopravnoj zastupljenosti polova u institucijama vlasti, još uvijek nije dovelo do promjena u ovom Zakonu. Prethodnih godina bili smo svjedoci da su političke stranke u gostovanjima u medijima tokom predizbornih predstavljanja uglavnom slali muškarce - ili stranačke lidere ili nosioce lista.

Stoga, pozivamo medije da u ovakvoj situaciji daju svoj doprinos u borbi za ravnopravnost polova, te da kandidatima u izbornom programu postavljaju pitanja iz rodne oblasti, npr:

- "Kakva je politika vaše stranke po pitanju ravnopravnosti polova?",
- "Koliko je Vaša stranka kandidovala žena na mjestima nositeljica liste / ili za pozicije načelnica opštine",
- "Na koji način Vaša stranka omogućava kandidatkinjama da se predstave u predizbornoj kampanji?", i td. ali i da muškarcima upute stereotipna pitanja koja se najčešće postavljaju političarkama npr:
- "Kako uspijete uskladiti Vaš javni angažman sa obavezama prema svojoj porodici i kućnim poslovima?", i sl.

Na ovaj način mediji mogu doprinijeti ravnopravnom tretmanu kandidata i kandidatkinja u medijima, demokratizaciji izbornog procesa, ali dobiti zanimljivije izborne sadržaje u svom programu.

9. septembar 2008.

"KROZ ŽENSKA RADNA PRAVA"

Cilj projekta "Kroz ženska radna prava", čija realizacija je počela krajem januara 2008. godine, je povećanje djelotvornosti institucija zaduženih za zaštitu prava u oblasti rada i zapošljavanja, sa posebnim akcentom na zaštitu ženskih radnih prava.

Naime, svi dostupni podaci ukazuju na nezadovoljavajući položaj žena na tržištu rada u BiH. Žene se rijetko nalaze na direktorskim i upravljačkim funkcijama, a poslovi koje obavljaju u kući i dalje se tretiraju kao njihova obaveza, a ne kao koristan rad koji bi se trebao vrednovati. U posebno nepovoljnom položaju su žene preko 40 godina starosti, trudnice i majke maloljetne djece. Prema podacima Saveza sindikata RS samo u 2007. godini deset (10) žena je otpušteno sa posla samo zato što su ostale u drugom stanju.

Poseban problem predstavlja činjenica da se žene, zbog patrijarhalnog odgoja i straha od gubitka posla, rijetko odlučuju da prijave diskriminaciju na poslu. Namjera projekta je da uveže zakonodavne institucije, sindikat, sudije i tužioce, nadležna ministarstva, inspekcije rada i medije kako bi se, kroz zajednički rad, olakšao pristup sudu i pojednostavile procedure za zaštitu ženskih radnih prava.

Projekat finansira United Nations Fund for Women - UNIFEM.

AKTIVNOSTI

Na samom početku projekta oformljena je četveročlana Radna grupa koja je bila zadužena da prikupi informacije o slučajevima kršenja ženskih radnih prava i primjerima kako su pojedini slučajevi riješeni. Radnu grupu su činili: Jelena Milinović (Gender centar RS),

Goran Stanković (Savez sindikata RS), Goran Dragišić ("Vaša prava" BiH) i Aleksnadar Živanović (Udruženje medijatora BiH).

Kako bi se dobile što potpunije informacije sa terena na početku projekta organizovana su i četiri radna sastanka sa predstavnicima pravne službe Saveza sindikata RS, inspektorima/icama rada, radnicama jedne fabrike obuće nadomak Banje Luke, te sa predstavnicima advokata i medijatora koji rade na radnim sporovima. Na ovim sastancima markirani su osnovni problemi i prepreke sa kojima se susreću organizacije i institucije zadužene za primjenu domaćih i međunarodnih zakona iz oblasti rada i zapošljavanja.

Tako su predstavnici Savez sindikata RS koji broji više od 150 000 članova kao osnovne probleme sa kojima su susreću naveli "nepoštivanje Zakona o zaštiti na radu", "nepoštivanje člana 22 Opšteg kolektivnog ugovora (sistematski pregledi)", "nezadovoljavajući rad inspeksijskih službi", "neispлаćivanje otpremnina", "nezakonite otkaze", te "problem izvršenja sudskih presuda".

S druge strane predstavnici Inspekcije rada naveli su da im danas rad na crno više ne predstavlja tako veliki problem koliko su to prekovremeni rad koji se, uglavnom, ne plaća, korištenje i dužina godišnjih odmora mimo Zakona, te sve veći broj zahtjeva radnika koji se žale na mobing.

U razgovoru sa radnicama jedne fabrike obuće saznali smo da im je, pored malih plata, jedan od najvećih problema neadekvatna zaštita na radu, jer nemaju maske niti odgovarajuću ventilaciju u prostorijama u kojima rade sa štetnim materijama - kiselinom, ljepilom i otrovima.

"Šefovi štede struju, pa umjesto ventilacije otvore prozore i vrata da provjetre prostorije. Ne haju što mi onako vrući onda radimo na promaji, što pola nas ima ukočene vratove, probleme sa kičmom, išijasom, reumom..", rekla nam je jedna od radnica.

Takođe su nam ispričale da je jednoj radnici presa koja pegla priklještila ruku, ali da ona nije uspjela dobiti nikakvu odštetu, kao ni radnica koju je na poslu udarila struja. Njoj su poslodavci, kako su nam rekle, objasnili da je sama kriva za to što joj se dogodilo.

Podaci koje je prikupila Radna grupa, ilustrirani konkretnim primjerima iz prakse, objavljeni su u brošuri "Kroz ženska radna prava" koja je štampana u 3300 primjeraka i podjeljena širom RS. U proces distribucije bile su uključene i ženske organizacije iz Trebinja, Višegrada, Milića, Prijedora i Bratunca sa kojima Helsinški parlament građana već godinama saraduje i čije aktivistkinje su brošure dijele po buticima, bolnicama, opštinama, firmama, itd.

U 2008. godini održane su i četiri radionice u Prijedoru, Doboju, Zvorniku i Gradišci na kojima smo okupili predstavnike sindikalnih organizacija, inspektore/ice rada te aktiviste i aktivistkinje nevladinih organizacija, a sve projektne aktivnosti pratila je i odgovarajuća medijska promocija.

REZULTATI

- Markirano je desetak osnovnih problema sa kojima se susreću radnici i radnice u pokušajima da ostvare neka od svojih prava garantovanih zakonima
- Definisane su 23 preporuke koje bi trebalo da doprinesu većoj promociji i boljoj zaštiti radničkih, posebno ženskih radnih prava
- Odštampano i podjeljeno 4000 letaka i 3300 brošura "Kroz ženska radna prava" sa pregledom najvažnijih međunarodnih i domaćih normi koje regulišu oblast rada i zapošljavanja, sa konkretnim primjerima iz domaće sudske prakse, kao i sa kontaktima svih relevantnih institucija i organizacija kojima se radnice i radnici mogu obratiti u slučaju povrede nekog od zakonom propisanih prava
- Uspostavljena bolja saradnja između organizacija i institucija koje se bave zaštitom radnih prava

Jedna od preporuka izniklih tokom implementacije projekta je i da se precizira odredba iz Zakona o radu RS prema kojoj poslodavac može otpustiti radnika/icu ukoliko procjeni da je on/ona tehnološki višak, u smislu da se jasno kaže da se ovo ne može odnositi na trudnice i porodilje.

Poslodavci vrlo često koriste, tj. zloupotrebljavaju ovu odredbu dajući radnicima otkaze uz obrazloženje da su "tehnološki višak". Međutim, u brošuri "Kroz ženska radna prava", koja je jedan od rezultata ovog projekta, bilježimo i pozitivne primjere kada su se žene koje su proglašene tehnološkim viškom uspjele vratiti na posao. K.M., službenica u jednoj banci, se nakon dobijanja otkaza obrazloženog "ekonomskih, organizacionim i tehnološkim razlozima", obratila sudu i spor je riješen u njenu korist, jer je ustavnoljeno da je poslodavac vrlo brzo na njeno mjesto primio drugu osobu. Poslodavac je morao da je vrati na posao i da joj isplati plate za vrijeme koje nije radila (vidjeti brošuru "Kroz ženska radna prava", str. 48. www.hcabl.org, rubrika publikacije).

RAVNOPRAVNOST POLOVA I SUDSKA PRAKSA U BIH

Krajem marta 2008. godine završen je projekat Ravnopravnost polova i sudska praksa u BiH čiji cilj je bio da olakša i omogući praktičnu primjenu Zakona o ravnopravnosti polova u BiH.

Projektom smo željeli identifikovati predmete u kojima su žrtve diskriminacije po osnovu pola/roda zatražile sudsku ili institucionalnu zaštitu, te prepreke na koje su u tome nailazile. Ispostavilo se da su za četiri godine (od 2003. godine kada je Zakon o ravnopravnosti polova usvojen, do maja 2007. godine kada je završeno naše istraživanje) u Bosni i Hercegovini donesene samo dvije sudske presude po osnovu ovog Zakona.

Podaci koje smo dobili od sudova, tužilaštava, gender mehanizama i drugih relevantnih institucija i organizacija, kao i rad na terenu, pokazali su da mnogi nisu ni upoznati sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH, ali i da je sam Zakon, u pojedinim dijelovima, nedorečen i neprecizan, te da ga treba mjenjati.

U tom smislu Helsinški parlament građana je nadležnim organima, prije svega Agenciji za ravnopravnost polova BiH, predložio da se pokrene postupak izmjena i dopuna Zakona o ravnopravnosti polova BiH u skladu sa zaključcima i preporukama koji su definisani u okviru projekta, kako bi, konačno, Zakon zaživo i na terenu, tj. u praksi. Od Agencije za ravnopravnost polova smo dobili uvjerenja da će se "vrlo brzo ići sa izmjenama i dopunama Zakona", te da će Studija o ravnopravnosti polova i sudskoj praksi u BiH, koja je rezultat ovog projekta, biti korištena kao osnova za formulisanje boljeg zakonskog teksta. U pomenutoj Studiji detaljno su analizirani svi članovi Zakona o ravnopravnosti polova u BiH, markirane su "slabe tačke" i predložene

konkretne izmjene i dopune zakonskog teksta. Zaključak da se Zakon ne primjenjuje u praksi potkrepljen je brojnim podacima koje smo dobili od različitih institucija i organizacija, te konkretnim primjerima iz sudske prakse.

Projekat je finansirala Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA) - Program lokalnih inicijativa za BiH.

AKTIVNOSTI

U okviru projekta provedeno je niz aktivnosti:

- Istraživanje koje je trajalo tri mjeseca i koje je obuhvatilo prikupljanje podataka o slučajevima rodne diskriminacije od sudova, tužilaštava, pedagoških zavoda, ministarstva prosvjete, entitetskih gender centara, Agencije za ravnopravnost polova, Regulatorne agencije za komunikacije, Vijeća za štampu, sindikata, te nevladinih organizacija koje pružaju pravnu pomoć građankama i građanima
- analiza sadržaja, tj. teksta Zakona o ravnopravnosti polova BiH
- formulisanje preporuka za izmjenu i dopunu Zakona o ravnopravnosti polova BiH
- štampanje i distribucija 1000 primjeraka Studije o ravnopravnosti polova u kojoj smo objavili rezultate istraživanja i preporuke za izmjenu i dopunu Zakona i 300 primjeraka skraćene verzije Studije na engleskom jeziku
- prezentovanje Studije sudijama, tužiocima, aktivistima nevladinog sektora i studentima i studenticama prava
- medijske akcije

CRITICA SA RADIONICE ODRŽANE SA STUDENTIMA PRAVA U BANJOJ LUCI

Analizirajući slučaj voditelja TV OBN Dragana Marinkovića Mace koji je optužen za seksualno uznemiravanje jer je slučajnog prolaznika nagovorio da jednu prolaznicu uhvati za stražnjicu, jedna grupa studenata je rekla da muškarci, da su bili na mjestu te prolaznice, to nikada ne bi prijavili.

"Zamislite samo da odete u policiju i kažete im da vas je napala žena na ulici i uhvalila vas za stražnjicu. Možete misliti kako bi policajac reagovao. Mislio bi da ste ludi", bio je komentar grupe studenata kojim su potvrdili da u našem društvu i dalje postoje jaki stereotipi po pitanju toga šta muškarci i žene trebaju da rade i kako da se ponašaju.

Druga grupa studenata je, s druge strane, ocijenila da je djevojka koja je prijavila seksualno uznemiravanje nakon što ju je, po nagovoru voditelja emisije One man show, slučajni prolaznik uhvatio za stražnjicu, pravilno postupila. Studenti su rekli da bi i oni da su bili na njenom mjestu isto postupili i slučaj prijavili nadležnim organima. Jedna studentica je rekla da "nije za to da se zbog svake sitnice tužaka" što je izazvalo oštre reakcije njenih kolega koji su rekli da su emisije poput One man show sramotne i da "naše društvo nikada neće biti dio Evrope dokle god ne sankcioniše takva ponašanja i takve situacije koje ljude dovode u neprijatan i ponižavajući položaj".

REZULTATI

- Prikupljeni su podaci o sudskoj praksi u vezi sa Zakonom o ravnopravnosti polova koji jasno pokazuju da se ovaj Zakon ne primjenjuje
- Na osnovu analize sadržaja Zakona o ravnopravnosti polova formulisano je 10 preporuka koje bi trebalo da otklone uočene tekstualne nedostatke i nedorečenosti i doprinesu boljoj i efikasnijoj primjeni Zakona
- Objavljena je Studija o ravnopravnosti polova i sudskoj praksi na našem i skraćena verzija na engleskom jeziku i distribuirana je zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti na svim nivoima u BiH, kao i domaćim i međunarodnim nevladinim organizacijama
- Više od 150 sudija, tužilaca, studenata i studentica prava, aktivista i aktivistkinja nevladinih organizacija informisano je o rezultatima i preporukama Studije
- Inicirano je pokretanje postupka za izmjenu i dopunu Zakona o ravnopravnosti polova BiH
- Povećan je broj medijskih napisa i priloga o diskriminaciji na osnovu pola koji su uticali na demistifikaciju ovog problema i senzibilizaciju javnosti za pitanja rodno zasnovane diskriminacije i njeno pravno sankcionisanje

PLAN ZA 2009. GODINU

Kao svojevrsan nastavak projekta Ravnopravnost polova i sudska praksa u BiH, u 2009. godini trebalo bi da otpočne realizacija projekta "Partnerstvo za promjene - Podrška implementaciji Zakona o ravnopravnosti polova u BiH" čiji je opšti cilj eliminacija polne/rodne diskriminacije putem umrežavanja političarki, profesionalki, studentica i aktivistkinja u aktivnostima usmjerenim prema implementaciji Zakona o ravnopravnosti polova i zaštiti i promociji ženskih ljudskih prava. U okviru ovog projekta planiramo nastaviti monitoring primjene Zakona o ravnopravnosti polova u praksi, te organizovati brojne tematske sastanke kako sa predstavnicima institucija zaduženih za provedbu Zakona, tako i sa predstavnicima marginalizovanih grupa, odnosno žrtvama polne/rodne diskriminacije kojima se uskraćuju neka od prava garantovanih Zakonom o ravnopravnosti polova BiH.

Osim toga, u planu je i izrada Rječnika rodnih pojmova, kao i organizovanje radionica sa studenticama/tima kako bi se i oni upoznali sa konceptom ženskih ljudskih prava i mehanizmima njihove zaštite.

"Studija o ravnopravnosti polova i sudskoj praksi u BiH i njene prezentacije uradile su više na promociji Zakona o ravnopravnosti polova BiH nego sve institucije zajedno u posljednjih pet godina", izjavila je federalna tužiteljica Hajrija Hadziomerović Muftić na okruglom stolu organizovanom 14. februara u Banjoj Luci.

ŽENA I PRAVO - FAZA 12

Projekat Žena i pravo od 1. marta 1997. godine partnerski realizuju "Udružene žene" i Helsinški parlament građana Banja Luka, uz finansijsku podršku švedske fondacije Kvinna Till Kvinna. Cilj projekta je poboljšanje pravne i psihosocijalne sigurnosti žena, unapređenje položaja žene u društvu, porodici i javnom životu, eliminacija svih oblika diskriminacije na osnovu pola i postizanje jednakosti među polovima.

Aktivnosti u 2008. godini: pružanje besplatnih pravnih savjeta, pomoći i informacija za žene žrtve nasilja, SOS telefon za žene i djevojčice žrtve nasilja, monitoring nad izradom i primjenom zakona i politika BiH na polju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, radionice na temu multidisciplinarnog pristupa u prevenciji i tretiranju nasilja nad ženama za žene i muškarce - predstavnike lokalnih službenih institucija i NVO-e u Mrkonjić Gradu, Palama, Trebinju i Prijedoru, priprema izvornih materijala o nasilju u porodici, sastanci umrežavanja, kao i planiranje i implementacija zajedničkih aktivnosti javnog zagovaranja i lobiranja u saradnji sa drugim ženskim nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.

Ostvareni rezultati:

- Dugoročne i kontinuirane usluge za žene kojima je potrebna pomoć, kao i javno zagovaranje za eliminaciju svih oblika nasilja nad ženama su doprinijeli povećanoj vidljivosti nasilja nad ženama u javnosti u našem okruženju, kao i demistifikaciji društveno konstruisanih predrasuda o društvenim ulogama i odgovornostima žene. Nasilje u porodici se sve više prepoznaje kao socijalno i javno pitanje koje zahtijeva koordiniranu akciju svih aktera počevši od nivoa lokalne zajednice do državnog nivoa - prije svega u smislu da država putem rada javnih institucija na svim nivoima ima obavezu da zaštiti žene od nasilja i da se umiješa u privatnu sferu porodičnog života. Udružene Žene Banja Luka vjeruju da ovo predstavlja važan pozitivan korak u promjeni percepcije javnosti prema borbi protiv nasilja nad ženama kao jednog od glavnih preduslova za društveni progres i postizanje jednakosti između žena i muškaraca.
- Pruženi besplatni pravni savjeti i informacija za 244 žene, pružena pravna pomoć za 63 žene žrtve nasilja iz Banjaluke i okruženja. Na SOS telefon za žene i djevojčice žrtve nasilja je zaprimljeno 668 poziva za pomoć, najviše od žena žrtava nasilja. Žene korisnice su nam rekly da su im pružena besplatna pravna pomoć i

savjeti pomogli ne samo da povećaju svoju pravnu sigurnost, već i da dođu do informacija o njihovim pravima i pozitivnim zakonima u BiH, kao i da podignu nivo svog samopouzdanja i spremnosti da se bore protiv svojih problema. Pad u broju poziva na SOS telefon (24,61%) koje su zaprimile Udružene žene Banjaluka u odnosu na period iz 2007. godine se može posmatrati kao rezultat nedostatka povjerenja žena žrtava nasilja u službene institucije, kao i u sigurnost da će biti zaštićene putem njihove intervencije. Ovo je stalni problem koji čujemo od naših korisnica, koje sa nama dijele njihovu frustraciju po pitanju sporih sistematskih rješenja, kao i time što predstavnici službenih institucija staju na stranu nasilnika i opravdavaju njihovo ponašanje.

- Putem pružanja pravne pomoći za žene žrtve nasilja, osoblje projekta Žene i Pravo je bilo u mogućnosti da identifikuju izazove i prepreke u primjeni zakona, prvenstveno Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u Republici Srpskoj, te je na osnovu toga izradilo prijedloge izmjena i dopune tog zakona. U januaru 2008. godine je Narodna skupština Republike Srpske usvojila izmjene i dopune Zakona. Ovim izmjenama se nasilje u porodici definiše kao "teška povreda ljudskih prava žena i djece", te je uvedena obaveza planiranja finansiranja sigurnih kuća za žene i djecu žrtve nasilja u Republici Srpskoj iz javnih budžeta, u odnosu 70% iz entitetskog budžeta i 30% iz budžeta lokalnih opština.

Kroz aktivnosti Sigurne kuće u Banjaluci u toku 2008. godine, doprinijeli smo uspješnoj implementaciji posebne zaštitne mjere pružanja sigurnog utočišta za žrtve nasilja, te pružanje hitne pomoći i zaštite.

- Učešće predstavnice projekta Žena i pravo u Radnoj grupi za pripremu Strategije BiH za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici i Radne grupe za pripremu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti polova BiH nam je omogućilo da dajemo direktne komentare i prijedloge, te da utičemo na određene dijelove u Strategije i Nacrta zakona sa našim iskustvima, kao i iskustvima drugih sestrinskih ženskih NVO-a koje rade na pitanjima nasilja nad ženama.
- Šezdeset devet (69) žena i muškaraca predstavnika/ca policije, centara za socijalni rad, lokalnih nevladinih organizacija i javnih administracija iz Banjaluke, Mrkonjić Grada, Šipova, Jezera, Ribnika, Ruda, Rogatice, Čajniča, Višegrada, Novog Goražda, Kalinovika, Istočnog Sarajeva, Pala, Sokolca, Han Pijesaka, Trebinja, Gacka, Nevesinja, Berkovića, Ljubinja, Bileće, Prijedora, Novog Grada, Kozarca, Ljubije, Kozarske Dubice i Kostajnice je aktivno učestvovalo u četiri jednodnevne radionice na temu multidisciplinarnog pristupa u prevenciji i tretiranju nasilja u porodici. Kroz ove radionice oni su povećali stepen svjesnosti, senzibiliziranosti i znanja po pitanju nasilja u porodici nad ženama, te su saznali/e o radu Mobilnog tima za pomoć i podršku za žrtve nasilja u porodici u Banjaluci. Kao rezultat ovih radionica definisane su posebne preporuke, te je naglašena potreba za bolje koordiniranim i koherentnijim radom lokalnih službenih institucija, kontinuiranom edukacijom, kao i povećanjem senzibiliziranosti profesionalaca/ki za pitanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i suradnjom sa lokalnim NVO-ima u pružanju pomoći za žene žrtve nasilja.
- Poboljšana suradnja sa Gradskom administracijom grada Banjaluke, Centrom za javnu bezbjednost Banja Luka, Centrom za socijalni rad Banja Luka i Medicinskim centrom Banja Luka, zahvaljujući kontinuiranom i dugoročnom lobiranju, komunikaciji i radu na podizanju svijesti i edukaciji službenih institucija uz odgovornost rada na problemima nasilja u porodici na nivou naše lokalne zajednice. U 2008. godini smo nastavili sa primjenom Protokola o aktivnostima Timu za pomoć i podršku žrtvama nasilja u porodici i aktivnostima Mobilnog tima za pomoć i podršku žrtvama nasilja u porodici na području banjalučke regije.

programsko područje/
**STVARANJE
USLOVA ZA
INTENZIVNIJE
UKLJUČIVANJE
MLADIH
U JAVNI ŽIVOT**

Ciljevi programskog područja su stvaranje pretpostavki za intenzivnije uključivanje mladih u javni život, osnaživanje i povezivanje mladih po interesnim područjima za aktivnije učešće u javnom životu kao i povećanje broja mladih u političkom životu. Realizujemo ga kroz edukativne aktivnosti, kampanje, analize položaja omladine u različitim društvenim oblastima i promociju mladih aktivista. U okviru programskog područja u 2008. godini realizovali smo projekat Training center Otvoreni univerzitet koje je finansijski podržalo Ministarstvo za omladinu, sport i porodicu RS.

TRENING CENTAR "OTVORENI UNIVERZITET"

U toku 2008. godine Helsinški parlament građana Banja Luka realizovao je projekat Trening centar "Otvoreni univerzitet" koji je podržalo Ministarstvo za porodicu, omladinu i sport RS. Cilj ovog projekta je bio da studentima i srednjoškolcima učini dostupnim obrazovanje o ljudskim pravima, mirovnim i procesima evropskih integracija, te drugim oblastima, znanjima i vještinama o kojima nemaju dovoljno informacija. Polovinom 2006. godine Helsinški parlament građana Banja Luka počeo je provoditi pilot treninge u svojim prostorijama, koje je do 2008. godine prošlo oko 150 studenata i srednjoškolaca, ali i pojedini predstavnici institucija. Dugoročni plan Helsinškog parlamenta građana Banja Luka je da razvije samoodrživ Trening koji će omogućiti usavršavanje, obuku i razvoj kapaciteta mladih u Banjoj Luci i okolini i koji će mladiim ljudima pomoći da unaprijede znanje i razumijevanje procesa u koje je uključena naša država, te poboljšati njihov položaj na tržištu rada.

AKTIVNOSTI

U toku realizacije projekta Trening centar "Otvoreni univerzitet" sproveli smo sledeće aktivnosti:

- Tri radionice na teme: "Mediji u savremenom društvu, medijsko predstavljanje i javni govor", "Civilno društvo, aktivizam i javno zagovaranje" i "Evropski fondovi i izrada prijedloga projekta po modelu Evropske unije". Polaznici su ove radionice ocjenili kao "korisne", "zanimljive" i "dinamične".
- Jednu javnu tribinu na kojoj smo razgovarali o evropskim integracijama i ljudskim pravima. Na ovoj tribini je prisustvovalo 40 učesnika koji su konstatovali da je kršenje ljudskih prava svakodnevna pojava i da je situacija sve gora kako se približavamo Evropskoj uniji, kao i da BiH nije uskladila sve svoje zakone sa propisima EU. "Formalno obrazovanje pruža teorijska znanja iz ove oblasti, o deklaracijama i zakonima, ali ne postoji program za razvijanje neophodnih vještina i pokretanje određenih akcija. Osim toga, formalnim obrazovanjem nisu obuhvaćeni svi zainteresovani, posebno onaj dio populacije čija su ljudska prava direktno prekršena", istakli su učesnici.

REZULTATI

- 60 polaznika i polaznica prošlo obuke Trening centra "Otvoreni univerzitet" kroz koje su usavršili znanja i vještine za medijsko predstavljanje, javni govor, zagovaračke akcije i pisanje prijedloga projekata.
- 40 građana i građanki učestvovalo je na javnoj tribini "Evropske integracije i ljudska prava u svjetlu evropskih integracija" na kojoj su informisani o stanju ljudskih prava u BiH i zakonima koji regulišu ovu oblast i koji su to zakoni koje BiH treba da uskladi sa EU zakonima.

EDUKATIVNI PROGRAMI U PONUDI

Civilno društvo i ljudska prava

Osnovni treninzi

Naziv treninga	Teme
Civilno društvo i aktivizam	pojam civilnog društva, pojam nevladinih organizacija, uloga, status i zakonski okvir u BiH, formiranje i registrovanje nevladine organizacije, pojam aktivizma i sl...
Ljudska prava u mojoj zajednici	ljudska prava, istorijat, pojam diskriminacije, mehanizmi zaštite ljudskih prava, ugrožene grupe, modaliteti uticaja na vlast radi zaštite ljudskih prava...
Ravnopravnost polova	pojam pola i roda, pojam diskriminacije po osnovi pola, rodni stereotipi i predrasude, seksualnost, položaj žena i muškaraca u BiH društvu, zakonski okvir za ravnopravnost polova u BiH...

Napredni treninzi / Treninzi za profesionalne grupe

Naziv treninga	Teme
Rodno osjetljive politike	pojam rodne analiza, rodno osjetljive i rodno odgovorne praktične politike...
Izveštavanje o različitostima u medijima	uloga medija u savremenom društvu, stereotipi i predrasude u medijima društveno marginalizovane grupe i njihovo prikazivanje u medijima, diskriminacija u medijima (mogućnost fokusa na specifične teme)...
Rodno osjetljivo izvještavanje u medijima	uloga medija u savremenom društvu, portreti muškaraca i žena u medijima, diskriminacija u medijima, zakonski okvir za rad medija u BiH, rodna analiza medijskih sadržaja (mogućnost fokusa na specifične teme)...

Izgradnja kapaciteta organizacije

Naziv treninga	Teme
Vođenje nevladine organizacije i obezbjeđivanje sredstava za rad	pojam nevladine organizacije, zakonski okvir za djelovanje nevladinih organizacija, struktura nevladine organizacije i donošenje odluka, misija, vizija i programske aktivnosti nevladinih organizacija, načini finansiranja nevladinih organizacija...
Izrada strateškog plana	Strateško planiranje i važnost planiranja, misija i vizija, analiza problema, programsko planiranje, ciljevi i rezultati, analiza unutrašnjih i vanjskih pretpostavki za realizaciju plana, saveznici i protivnici...
Izrada projektnih prijedloga	Pojam projektnog prijedloga, analiza problema, ciljeva i rezultata, matrica logičkog okvira, popunjavanje forme projektnog prijedloga, finansijski aspekt projekta i projektni budžet, ugovor sa donatorima...
Osnove finansijskog vođenja nevladinih organizacija	Specifičnosti rada nevladinih organizacija i zakonski okvir, finansijske obaveze nevladinih organizacija prema državi i prema donatorima, usklađivanje zahtjeva donatora i domaćih finansijskih institucija, organizovanje finansijskog poslovanja u NVO

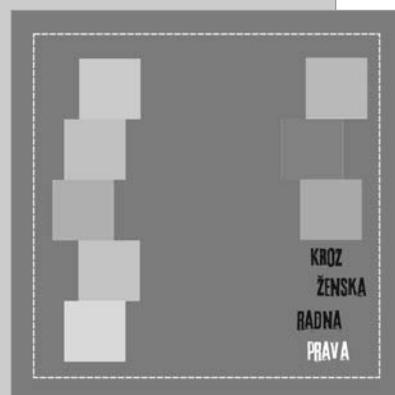
Izgradnja ličnih kapaciteta

Naziv treninga	Teme
Javno zagovaranje, vođenje kampanje, lobiranje	Pojam javnog zagovaranja, planiranje akcije javnog zagovaranja, ciljne grupe javnog zagovaranja, pojam kampanje, pojam lobiranja...
Odnosi s javnošću i predstavljanje u medijima	Pojam odnosa s javnošću, metodi komunikacije u odnosima s javnošću, odnosi s medijima, kako postati vijest, načini komunikacije s medijima, saopštenje za javnost, press-konferencija, specifičnosti tv- i radio-nastupa...
Rješavanje sukoba, pregovaranje i nenasilna komunikacija	Pojam sukoba, načini rješavanja sukoba, interesno zasnovano rješavanje sukoba, pozicije i interesi u sukobu, mirenje i medijacija, komunikacijske vještine - nenasilna komunikacija...
Pregovaranje	Pojam pregovaranja, interesno zasnovano pregovaranje, pozicije i interesi, prepreke pregovaranju i put do sporazuma, faze u postupku pregovaranja, analiza opcija i utvrđivanje prijedloga...
Facilitacija i donošenje odluka	Pojam facilitacije, donošenje odluka u grupi, komunikacijske vještine, kompromis i konsenzus, put do konsenzusa, glasanje...
Trening za trenere uz mogućnost mentorisanog programa	Principi obrazovanja odraslih, ciljevi obuke, planiranje i dizajniranje programa obuke, oblici i metode rada, vježbe i igre za opuštanje i koncentraciju, obuka može uključiti i mentorisani program odnosno vođenje prvih treninga uz savjetodavnu podršku trenera - mentora...

PUBLIKACIJE U 2008. GODINI

"Kroz ženska radna prava"

U ovoj brošuri dajemo pregled najvažnijih međunarodnih i domaćih normi koji regulišu oblast rada i zapošljavanja, te predstavljamo podatke i iskustva koja, u borbi za ženska radna prava, ostvaruju Savez sindikata RS, Gender centar RS, Udruženje medijatora BiH i nevladina organizacija Vaša prava. I ova publikacija pokazuje da je položaj žene na tržištu rada u BiH nezadovoljavajući i da su u posebno nepovoljnom položaju žene starije od 40 godina, trudnice i majke maloljetne djece. Prema podacima Saveza sindikata RS u posljednje dvije godine čak 21 trudnica je zatražila pravnu pomoć zbog nezakonitog otpuštanja sa posla, a banjalučkoj kancelariji Vaših prava za pet godina za pomoć su se obratile 683 žene.

"Mirovni aktivizam u Bosni i Hercegovini"

Studija o mirovnom aktivizmu nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini nastala je kao rezultat želje i ideje da se na jednom mjestu zabilježe glavne aktivnosti nevladinih organizacija u 13 poslijeratnih godina, koje su vodile uspostavljanju suživota, razvoju tolerancije i pomirenja na ovim prostorima.

Cilj ove studije je da predstavi informacije o mirovnom radu, međuetničkom dijalogu, borbi za ljudska prava i prava manjina, da vrednuje uspjehe i neuspjehe nevladinog sektora u ovoj oblasti, odredi izazove i poboljša buduće aktivnosti na polju mirovnog rada, ali i da promoviše mir i podiže svijest o njegovoj vrijednosti, da novu snagu mirovnim nevladinim organizacijama i doprinese stvaranju novih generacija mirovnih aktivista.

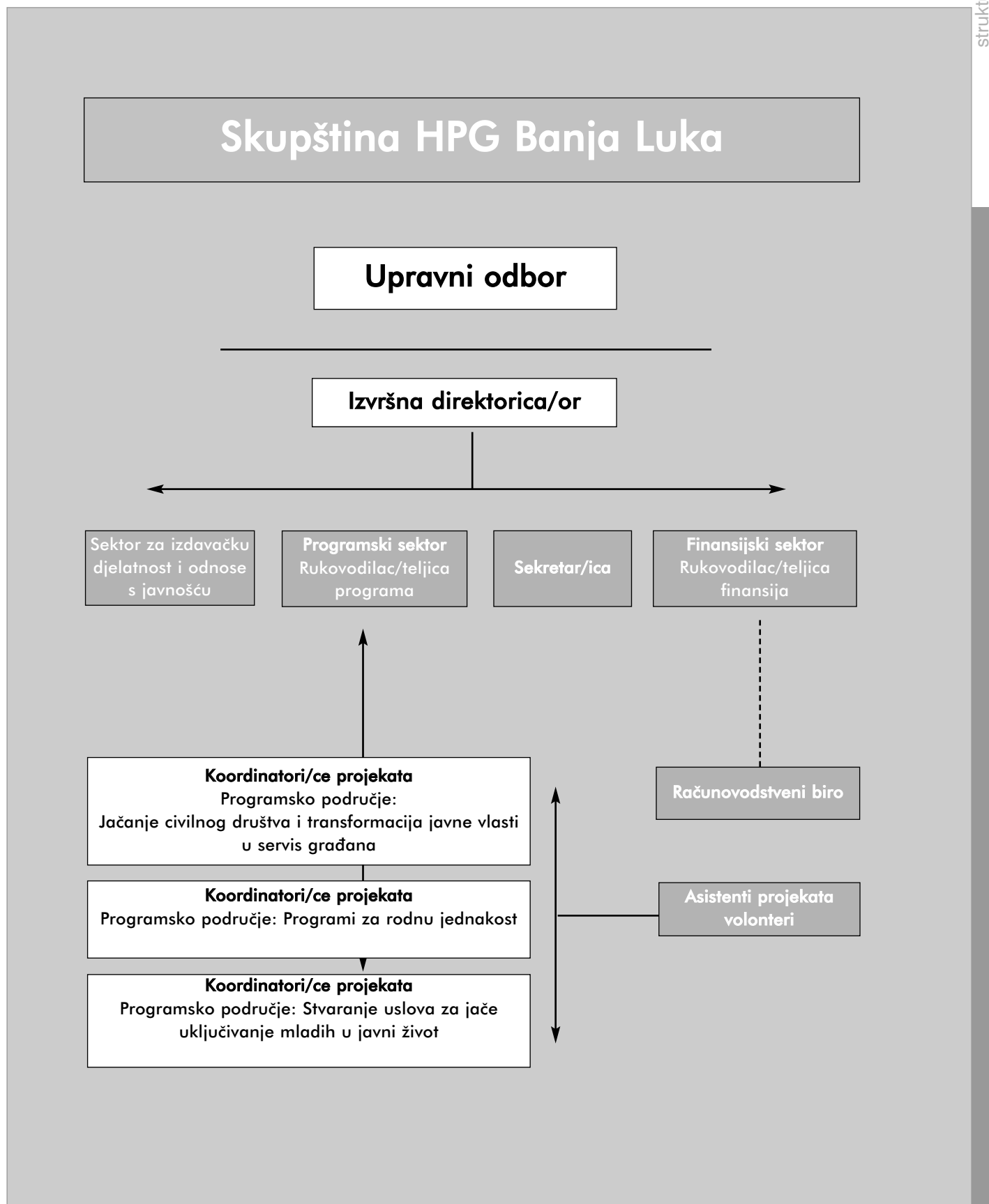
"Žena danas 12"

Publikacija "Žena danas 12" nudi pregled aktivnosti realizovanih u okviru projekata koje su tokom 2008. godine partnerski realizovale nevladine organizacije Helsinški parlament građana i Udružene žene Banja Luka. S obzirom da je 2008. bila godina lokalnih izbora u BiH, veći dio aktivnosti bio je usmjeren na žene koje su se kandidovale za odbornice ili načelnice u svojim lokalnim sredinama, a u cilju obezbjeđivanja njihove što bolje vidljivosti tokom predizborne kampanje i osvajanja što boljih izbornih rezultata. U ovoj publikaciji prenosimo izvode iz dnevnike koje su pojedine kandidatkinje vodile tokom kampanje, kao i intervjue sa ženama koje su izabrane za odbornice na lokalnim izborima.

Osim toga, u brošuri možete pronaći šta se radilo i govorilo na radionicama, javnim tribinama i okruglim stolovima organizovanim tokom 2008. godine.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA HELSINŠKOG PARLAMENTA GRAĐANA BANJA LUKA

FINANSIJE

PRENOS IZ 2007. U KM	197.622,00

ULAZ U 2008.	U KM
Donatorska sredstva	230.648,00
Treninzi	13.003,00
Donacije članova	1.375,00
Kamate	846,00
UKUPNO	245.872,00
UKUPNA SREDSTVA U 2008.	443.494,00

TROŠKOVI U 2008.	
Plate (netto)	84.768,00
Porezi i doprinosi na plate	42.217,00
Nabavka opreme i kancelarijski troškovi	34.201,00
Troškovi aktivnosti	222.647,00
UKUPNO	383.833,00
OSTATAK	59.661,00

Osoblje Helsinškog parlamenta građana Banja Luka:

Lidija Živanović
Aida Arsović
Dragana Dardić
Aleksandar Živanović
Aleksandar Žolja
Tanja Slijepac
Jelena Stojnić

Članovi i članice Upravnog odbora:

Damir Miljević
Nada Golubović
Vehid Šehić

Volonteri i volonterke:

Miloš Blagojević
Jovan Stanišić
Bojana Đakić
Goran Bursać
Vladimir Radišić
Slađana Koljančić

Donatori koji su podržavali naš rad u 2008. godini:

Evropska unija
Fondacija "Kvinna Till Kvinna" Švedska
IKV Pax Christi, Holandija
Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA)
Fondacija "Friedrich Ebert", Njemačka
UNIFEM
Delta za Balkan
Grad Banja Luka
Ministarstvo za porodicu, omladinu i sport RS

